

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung - Uprava in uredništvo: Puceljova 5 -
Tel. 31-22-31-26 - Erscheint wöchentlich - Izhaja vsak teden

Festbezugspreis jährlich - Naročnina letno Lir 24 - Einzelverkaufspreis
• Posamezna številka Cent. 80.

Silovito novo orožje

Pretekli petek je nemško vojno poročilo javilo: »Južno Anglijo in londonsko mestno področje smo obstreljevali v pretekli noči in danes dopoldne z novimi razstrelivi najtežjega kalibra.«

Ta kratka, jedrnata navedba je zbudila ogromno presenečenje po vsem svetu. Bila je vprav senzacionalna. Svet je zaslutil, da je sedanja vojna stopila v novo obdobje, ki se je sicer pričelo že z invazijo, vendar mu je novo nemško orožje dalo poseben povdarek. Od preteklega petka dalje treskajo na angleško stran novovrstna raketna letala brez pilotov in povzročajo ob eksploziji silna razdejanja. V Angliji je nastal preplah, svet pa ugiba, kakšno je skrivnostno novo orožje. Zanimanje je tem večje, ker je bilo z nemške strani omenjeno, da je to šele eno izmed novih presenečenj nemškega vojnega izumiteljstva. Ker izjavljajo z nemške strani, da zaenkrat ni važno vedeti, kakšno je novo orožje, ki povzroča toliko strahu, pogledimo, kaj pravijo priče na oni strani.

Doživljaj prvega napada v Londonu

Posebno izčrpno poročilo je poslal svojemur listu londonski dopisnik švedskega dnevnika »Morgen Tidningen«. Tako opisuje svoje vtise: »Večina Londončanov je v četrtek zvečer že legla k počitku, nekateri pa so še čakali ob radiu na najnovejša poročila z invazijskega področja, ko je naenkrat začelo streljati protiletalsko topništvo. Mnogi so hiteli v zaklonišča. Druge, med njimi tudi mene, pa je gnala radovednost ali slutnja k oknu, na balkonu ali na kak drug razglednik. In tako smo slučajno postali priče strahotnega doživljaja, ko je civilno prebivalstvo — prvič v vojni zgodovini — bilo izpostavljeno nočnemu napadu letal brez pilotov. Bobneči šum se bliža. Naenkrat zagledamo v daljavi, nenavadno nizko, nekaj, kar se nam v naglici zdi kot velika žareča krogla. Prav nenavadna je ta žareča stvar, ki nas vse preseneča, saj so bojna letala ponoči vendar skrbno zatemnjena. Nehote nas prevzame misel, da gre za mehanično bitje, ki prvič nastopa na vojnem odru, obsegajočem ves svet. Naslednji trenutek izgine svetlobna prikazen z ogromno eksplozijo in skoraj istočasno preseka ozračje trušče padajočih in rušočih se poslopj in proti nebu šine orjaški plamen.

Ugibanja o nemški skrivnosti

Angleškim listom je stroga cenzura takoj prepovedala pisati o podrobnostih novega orožja in o posledicah razdejanja. Zato pa so ameriški listi, kakor že v navadi, močno zgovorni. Dopisnik velike ameriške poročevalske agencije »United Press« pravi: »To je fantastičen tok zažigalnih in rušilnih bomb, ki se razliva po nočnem nebu nad južno Anglijo in Londonom. Lahko ga tudi primerjamo blazni ogrlici nenavadnih kometov, ki eksplozirajo z ogromnimi ognjenimi prikaznimi. Letalci, ki so smelo prodrli skozi peklenski ogenj, so se vrgli na novo orožje, da bi ga pripravili do eksplozije, preden pade na tla. Ameriški piloti v Angliji so takoj prvo noč opazovali nešteto takih ognjenih krogel, ki so frčale v višini svojih 1.000 m in so povzročale bobneč šum, kakor orjaški pralni stroj.«

Listi nevtralnih držav najrazličneje razpravljajo o novem orožju. Eni ga kratko imenujejo skrivnostno letalo, ki zavijajoče tuli in je ponoči videti kakor dolg črn rep, iz katerega bruhajo črni oblaki. Drug opisovalec ga primerja z vel'kansko ribo, ki ima srebrno se blesteč rep. Zopet drugi imenujejo novo orožje raketno bombo in dirigirane granate. Neki nevtralni strokovnjak trdi, da je to raketna bomba z brzino do 500 km na uro, ki se da natančno usmerjati. Imenuje jo tudi »račni torped«, ki ima v primerjavi s pomorskim torpedom to prednost, da se mu cilj ne more izmakniti. Letalska obramba je brezuspešna

in doseže kvečjemu predčasno eksplozijo. Angleži ne taje, da zahteva novo nemško orožje mnogo žrtv in ruševin. Nemcem pa prihranjuje življenje letalskih posadk.

Ura nemškega povračila

»Od 15. junija od 23.40 ure dalje sta južna Anglija in londonsko mestno področje z majhnimi presledki stalno pod ognjem naših najtežjih razstreliv; računati je z najhujšimi razdejanji na prizadetih področjih« — tako je javilo nemško vojno poročilo v soboto 17. t. m. Zbudilo je med nemškim narodom splošno zadoščenje, ki se zrcali v soglasnih poudarkih nemških listov: »Naš krlik po maščevanju se uresničuje! Zdaj je tako daleč. Kakor sovražnik proti nam, tako tudi naše novo orožje ne pozna nasproti sovražniku nobenega prizanašanja.«

Ze dolge, dolge mesece, skoraj dan za dnem in noč za nočjo doletavajo sovražna letala nad nemško in zasedeno področje. Rušijo mesta z vsemi znamenitostmi in dragotinami, ubijajo žene, starce in otroke in zadnji čas so začeli a strojnimi streljati vsakogar, ki so ga zagledali na cesti ali na polju. Tako je nedavno bila postreljena skupina otrok, ki so se nekje v Nemčiji, nič hudega sluteči, igrali na prostem, pa jih je sovražno letalo kar pokosilo.

Besede, ki jih Nemci niso pozabili

Nemški listi opozarjajo na Führerjevo izjavo, ki jo je podal ob pričetku sedanje vojne dne 1. septembra 1939. Naročil je svojim letalcem, naj se pri napadih omejujejo zgolj na vojaške objekte. Če pa se bo sovražnik boril na drugačen način, bo prejel odgovor, da ga bo minil vid in sluh. Sovražniki so to nemara šteli za slabost. Kajti že davno pred sedanjo vojno so se v nemali za brezobzirno letalsko vojno. Ze leta 1925. je Churchill izdal svoje prave namene z besedami: »Prihodnjč bo treba moriti vse civilno prebivalstvo in boginja zmage se bo, polna groze, nasmešnila tistemu, ki bo znal to organizirati v najogromnejši meri.« In ko je bila sedanja vojna v prvem razvoju, je znani Churchillov zaveznik Duff Cooper dne 26. aprila 1940 izjavil: »Če je pri letalskem napadu kaj civilnih izgub, nismo krivi nikakega zločina.« Angleški vikar Whipp v Leicesteru je 5. septembra 1940 pridigal: »Izbrisite Nemce z zemlje! Naj ne bo angleškega letalca, ki bi se vrnil in rekel, da ni našel cilja za svoje bombe. Povelje se mora glasiti: Vse pobiti!« Sicer pa je podobno zapisal že neki članek ob začetku vojne 1939 v dnevniku »News Chronicle«: »Sem odkrito za to, da iztrebimo v Nemčiji vsako živo bitje, može, žene, otroke, ptice in mrčes. Jaz ne bi pustil nobene trave več rasti.« Neki ameriški članek je avgusta 1943 pozival: »Zažgimo njihove gozdove in zdrobimo njihova srca!« In lani septembra je zmagoslavil največji ameriški dnevnik »New York Times«: »Najboljša učiteljica nemškega naroda je letalska bomba. Rušiteljice stanovanjskih blokov« so dejstva, ki so za gotove namene čudovito sredstvo. — Takih citatov — ugotavljajo nemški listi — bi lahko našli še celo vrsto. Ničesar se ni pozabilo, kar je bilo na anglo-ameriški strani zapisano ali javno izrečeno. Zato nemški narod mrzlično sprejema dan za dnem poročila o novem razstrelivu, ki ustvarja povračilo za vel'ko trpljenje v zadnjih letih.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Sedanja vojna se bolj in bolj bliža svojemu višku. Na invazijskem področju v Severni Franciji se neprestano nadaljujejo silne bitke. Nevtralna poročila govore, da je invazijsko področje postalo pravcata kopica razbitega vojnega materiala. V Italiji so sovražni oddelki poizkusili srečo z zasedbo otoka Elbe. Nasproti veliki premoci Angloameričanov je nemški maršal Kesselring odmaknil svoje čete na novo postojanke. Odmik se izvaja v popolnem redu z vsem materialom, pri tem pa zaščitnice zadajajo sovražniku krvave izgube. Na vzhodni fronti je Sovjetska zaenkrat navalila na Fince, ki se žilavo upirajo, sledeč pozivu svojega maršala Mannerhelma, ki je zapisal v dnevnem povelju: »Finski vojaki! Dobro veste, da je usoda domovine v vaših rokah. Nič vas ne sme zlomiti!« — prej ste skupno kljubovali trdim udarcem usode in storite to tudi sedaj!«

O stanju na bojiščih je podalo nemško vojno poročilo v torek naslednje pregledno sliko:

Führerjev glavni stan, 20. junija. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil javlja:

Boji v Normandiji so bili včeraj za sovražnika izredno polni izgub. Na področju med Tillyjem ter Livryjem je poskušal na široki črti z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami predreti naše postojanke. Vsi napadi so se izjalovili. Južnozahodno od Tillyja je bil pri tem neki sovražni bataljon povsem uničen, štab bataljona pa ujet.

Na polotoku Cherbourg ni prišlo do nikakih večjih bojov. Sovražnik je otipaval le z oklopnimi izvidnimi silami južno fronto trdnjave Cherbourg.

Področje Londona je še nadalje pod našim močnim ognjem.

Obalne baterije vojske in mornarice so pred polotokom Cherbourg prisilile več sovražnikovih ladij k umiku.

Dalnostrelne baterije vojne mornarice so v pretekli noči v Rokavskem prelivu zažgale s svojimi izstrelki več ladij iz neke sovražnikove spremeljave, ki je plula proti zahodu.

Letalstvo je tudi v pretekli noči uspešno napadlo zbirališče ladij pred predmestjem. Številni bombni zadetki so povzročili opazovane težke izgube.

Pri že javljenem napadu nemških oddelkov borbeneh letal v noči od 18. na 19. junij sta bila po končnih poročilih potopljena še dva nadaljnja trgovinska parnika z 18.000 tonami in neki rušilec. Razen tega je bil težko poškodovan neki nadaljnji rušilec, neka petrolejska ladja z 8000 tonami in neki tovorni parnik z 7000 tonami.

Pri tem se je posebno izkazala neka letalska divizija pod vodstvom generalnega majorja Kor-teja.

Nad predmestjem ter nad zasedenimi zapadnimi področji je bilo včeraj sestreljenih 29 sovražnikovih letal.

Številčno slaba posadka otoka Elbe je nadaljevala tudi včeraj v severnovzhodnem delu otoka z ogorčenim bojem proti številčno mnogo nadmočnemu sovražniku ter mu prizadejala najtežje izgube. Bila je v pretekli noči prepeljana na celino.

V srednji Italiji so se tudi včeraj nadaljevali močni sovražnikov napadi, ne da bi mu pri tem uspelo doseči pričakovani prodor. Posebno ogorčeni so bili boji na področju Perugije, kjer je sovražnik prodiral proti našim položajem z močnimi pehotnimi in oklopnimi napadalnimi skupinami. Sovražniki napadi so se ustavili vsled protinapadov naših čet.

Iz vzhoda ne poročajo razen o uspešnih krajevnih obrambnih bojih jugovzhodno od Vitebska o nikakem bojnem delovanju.

Lahke nemške pomorske sile so poškodovale v Finskem zalivu dva sovjetska hitra bojna čolna.

Zaščitne ladje vojne mornarice so sestrelile pred Karelijsko otočino 5 sovjetskih bombnikov.

Poravnajte naročnino!!!

DOMAČE NOVICE

* Propustnice za mestno zaporno črto. Od dne 16. julija dalje bodo veljale za prekoračenje zaporne črte okoli mesta Ljubljane samo propustnice Súd, ki jih izda Prüfstelle IX. des OKH. Lastniki prejšnjih dovoljenj, ki morajo tudi v bodoče prekoračiti zaporno črto, morajo najkasneje do 30. t. m. vložiti prošnje za nove propustnice in sicer: prosilci z bivalščem v Ljubljani pri pristojnih policijskih stražnicah, oni izven Ljubljane pa pri svojem županstvu. Utemeljitev prošnje naj se sestavi po možnosti v nemščini. Prošnje za obnovo propustnic je treba vložiti najmanj 15 dni pred zapadlostjo.

* Lepo počaščenje je doživel akademski slikar Matej Sternen. Kakor smo poročali, je priredil v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani veliko razstavo svojih portretov. Razstava je številno obiskana, čisti dobiček pa gre za Socialno pomoč. Preteklo nedeljo se je pripeljala v Ljubljano velika deputacija Vrhničanov in je župan Hren izročil mojstru Sternenu v navzočnosti številnih predstavnikov naše javnosti diplomu častnega občanstva vrhniške občine. Mojster Sternen je doma z Verda pri Vrhnikih.

* Naše prvo delovno taborišče mladine je v petek obiskal g. prezident Rupnik s spremstvom. Bil je pozdravljen od zagorelih mladeničev, nakar si je ogledal prostore vseh treh čet ter se prepričal o vzornem redu in higieni v taborišču. Po pregledu je bil mimohod čet, nato pa zbor. Taboriščni orkester je na čast odličnim gostom zaigral nekaj koračnic, pevski zbor pa je zapel narodne pesmi. Po kratkem nagovoru se je gosp. prezident toplo poslovil od zdrave, zavedne mladine.

* Kmetijsko-gospodinjki tečaj za begunska dekleta v Ljubljani, ki je trajal 4 mesece, je bil pretekli teden uspešno zaključen. 37 deklet je bilo v začetku v tečaju, ob koncu pa 30, ker so nekatere med tečajem odšle domov. K slovesnemu zaključku so prišli ugledni predstavniki in je bila za naklonjenost izrečena posebna zahvala g. prezidentu Rupniku in nemškemu svetovalcu drju. Kultererju. Dekleta so se naučila dobrega gospodinjstva in so se tako sprijateljila, da so se solzna ločila od tečaja.

* Nov velik bolnišniški tečaj Rdečega križa se je pričel pretekli teden v Ljubljani. Priglasilo se je nad 200 udeležencev in udeleženk, kakor se nikoli, čeprav se je doslej v takih tečajih vadilo v prvi pomoči okrog 4000 udeležencev. Samarijanska organizacija, ki se je za časa italijanske okupacije razpadla, je zdaj na novo urejena. Tečaj bo trajal dva meseca. Predavanja so trikrat na teden ob 6. zvečer, na koncu pa bodo izpiti. Kdor jih uspešno opravi, dobi diplomu Rdečega križa. Še važnejše od diplome pa je seveda pridobljeno znanje.

* Nove maše dolenjskih rojakov. Preteklo nedeljo so v Ljubljani peli novo mašo: Janez Kotar od Sv. Križa pri Litiji v stolnici, Stanko Pavlič iz Starega trga v kapeli Lichtenthurnovega zavoda ter Bogomir Kocijan iz Dolenje vasi pri Črnomlju v križanski cerkvi. Belokranjski rojak Gregor Andoljšek iz Rožnega dola pri Semiču je pel novo mašo 16. t. m. zjutraj v križanski cerkvi, kjer se redno zbirajo beli rojaki, bivajoči v Ljubljani.

* Lipe cveto letos manj razkošno kakor druga leta. V Ljubljani in v okolici so obirali že pridno na delu. Priporočamo, da se vsakdo oskrbi s lipovim cvetjem, obenem pa tudi svarimo k

V nedeljo je manifestiral zavedni Horjul

Na zbiranje je prišel tudi g. prezident Rupnik, ki je bil burno pozdravljen

Med kraji v bližini Ljubljane, ki so že imeli priliko okusiti komunistično »vlado«, je bil tudi Horjul. A prav ta »vlada« je pripomogla k popolni iztrežnitvi tega lepega kraja, ki je preteklo nedeljo navdušeno manifestiral za pravo slovenstvo, ki ne mara imeti s komunizmom nič skupnega. Horjul se je za veliko zborovanje okrasil z mlaji, slavaloki in zelenjem, živ cvet pa so bila številna dekleta v narodnih nošah, domobranci in ostala mladina, ki se je med drugim prebivalstvom tako častno udeležila manifestacije.

Pred pričetkom zborovanja je bila na prostem služba božja, ki so se je udeležili vsi zborovalci. Toplo so bili nato sprejeti predstavniki, njim na čelu prezidentov zastopnik okrajni glavar Maršič, zastopnik poveljnika slovenskih domobrancev stotnik Skof, načelnik propagande dr. Puš in vrniški župan Hren, ki jim je poveljnik vrhniške domobranske posadke podal raport o stanju navzočih posadk. V imenu domačinov jih je pozdravil župan Stanovnik. Po pregledu oddelkov se je razvil mimohod domobranskih enic, med katerimi so zlasti domobranci z raznih gorenskih postojank vzbujali živahne ovacije. Mimohod je zaključil oddelk kolesarjev. Častni gostje so nato odšli na okrašen oder, okoli katerega so se najprej zbrale narodne noše, za njimi domačini in okoličani, zadaj pa so se razvrstili domobranci.

Po pozdravnem nagovoru župana Stanovnika je z mladostnim zanosom izpregovoril Ljenko Urbančič. Nočemo takih voditeljev, je naglašal, kakršni so oni gospodje advokati, ki so poprej poznali kmeta vedno le za to, da so ga čim bolj drili, potem pa so šli v hribe, da ga »osvobode«. Tudi ne maramo tiste duhovščine, ki je v najhujših trenutkih zapustila mesto med narodom, da bi se natevala po Mikuzevem vzorcu za najnovejše dostojanstvo sovjetskega škofa. Tudi v teh težkih dneh bomo ohranili pravo pamet in ne bomo nasledili raznim lažnim vestem, ki jih komunisti razširjajo, da bi povzročili zmedo, s katero bi se mogli sami

previdnosti na krhkih lipovih vejah. Ne bodite preobčutljivi in ne oropajte lip z vejami vred!

* Žrtev komunističnega nasilja je postala dne 2. junija 20 letna Manca Mohoričeva iz okolice Spodnje Idrije. Ko je pomagala spravljati deteljo, jo je neki tolovaj ustrelil iz bližine v tilnik. Naslednjo noč so tolovaji vdrli v Mohoričevo hišo in odnesli, kar jim je prišlo v roko. Ogabni dvojni zločin je zbudil silno ogorčenje. Pogreba nesrečne Manice se je udeležilo mnogo ljudi.

* Odkar je voznja s kolesi spet dovoljena, je cestni promet zelo živahen. Množijo se pa tudi pritožbe proti kolesarjem ki brezobzirno dirkajo in je bilo že več njihovih žrtev prepehianih v bolnišnico. Torej, pozor kolesarji in kolesarke, da ne bo oprava na policiji ali celo pred sodiščem! Na drugi strani se pa kolesarji pritožujejo, da je vedno več tatvin koles. Zadnje čase prejema policija v Ljubljani dnevno kar do pet takih prijav. Previdnost je vsepovsod na mestu.

* Slovenska kulturna ura v tržaškem radiu razveseljuje vsako nedeljo primorske Slovence. Navdušeno poslušajo izbrano glasbo in slovensko besedo, ki so jo prej toliko let pogrešali.

* Za pobijanje črne borze je vodja pravosodnega oddelka vrhovnega komisarja na operacijskem

okoristiti. Mi danes vemo, da je naš voditelj edino le general Rupnik. Njemu, ki je v najusodnejših trenutkih vzel usodo našega naroda v roke, sledimo brez oklevanja. Kajti zavedamo se, da je edino on upravičen, da nas danes vodi in da je le ena pot pravilna, in to je pot generala Rupnika.

Tovarniška delavka Pikčeva je razpravljala o tem, kakšna je družina v komunistični oblasti, kjer izgubi otrok očeta in mater, vero in Boga. Prišel bo čas, ko bo komunizem propadel in bo peláča Sovjetov v Moskvi v razvalinah. Tudi naša domovina mora biti očistena židovske komunistične navlake. Naša dekleta, žene in matere so nam svete, zato je po njih posvečen naš boj, zato moramo vsi v borbo za lepšo bodočnost naših družin in našega naroda.

Pisatelj Nikolaj Jeločnik je kot tretji govornik očrtal pomen našega kmeta. Kmet je korenina našega naroda, vztrajal je 1500 let in tudi pod udarci komunizma ne bo klonil. Slovenski narod ni stal še nikdar pred bolj odločilnim vprašanjem življenja ali smrti. Danes se dobro zavedamo, da gre za biti ali ne biti, zato ne poznamo nobenega popuščanja več: borcu odlikovanje, banditu kroglo, pripadnikom OR pa kramp in lopato!

Prisrčni so bili prizori, ko se je pripeljal g. prezident general Rupnik v spremstvu podpolkovnika Kregarja in poročnika Kocipra. Ob dobrodošlici so dekleta okrasila visokega gosta in njegovo spremstvo s prelepimi šopki, množica pa je g. prezidenta najtopleje pozdravljala. Izpodbudno je za zaključek izpregovoril pisatelj Kociper, ki je naglašal, da domobranci nikakor ne bodo trpeli, da bi posamezniki uživali sadove mučnega truda drugih. Pozval je k zvestosti prezidentu Rupniku in njegovim idealom, čemur so se vsi navzoči odzvali z burnim prirejanjem. Tako se je tudi horjulski zbor uvrstil med velike protikomunistične manifestacije, ki od nedelje do nedelje kakor mogočni stečir učvrstjujejo enotno slovensko fronto.

ozemlju Jadransko Primorje odredil: Črnohorzi janci in navijalci cen se morajo soditi načelno po posebnem sodišču za javno varnost in sicer po predpisih, ki veljajo za to sodišče. Ta določba je stopila v veljavo s 1. junijem 1944, uporabi pa se lahko tudi za kazenske primere, ki doslej še niso pravno-močno razsojeni.

* Kmetijske novice od 15. t. m. so nam prinesle spet raznovrsten pouk. O obnovi konjereje piše inž. Ivan Oblak, o ravnanju z mlekom v poletnih mesecih inž. Jože Erpič, o oskrbovanju živine in o negovanju krompirja inž. Fran Janežič, o ogrevalni moči lesa pa inž. Anton Šivic. »Delajmo z ljubeznijo!« je naslov zaključnega članka, ki ga je napisala Anica Kranjčeva. Poleg člankov prinašajo »Kmetijske novice« tudi to pot raznovrsten poučni drobšč.

* Ker za škropljenje trt letos ni galice, je okrajno glavarstvo v Novem mestu odredilo škropljenje z žveploeno apneno brozgo, ki jo je pripravila Nabavna in prodajna zadruga v Novem mestu. Posodo je treba prnesti s seboj. Brozga je po 14 lir liter. Za prvo škropljenje je potrebno za pripravo 100 l razredne tekočine približno en liter temeljne brozge.

* Najvišje cene za opekarniške izdelke so zdaj takole odobrene: Normalni zidaki 25x12x6,5 cm 1000 kom. 800 lir; zidaki votlaki in luknjači 25x12x6,5 cm, 1000 kom. 880 lir; zaklopniki M, Holandska strešna ponev, vožasti vkladnik D in zarezana opeka 40x21 cm, 1000 kom. 1600 lir; bobrovec 39x19 cm, 1200 kom. 1280 lir; žlebak čopnik 100 kom. 1100 lir; žlebak za strešnike, navedene pod št. 3, dolžina 43 cm, 100 kom. 750 lir; žlebak bobrovec, dolžina 42 cm, 100 kom. 650 lir; tlakovci pečarski, 1000 kom. 734 lir franko tovarna, naloženo na voz, vključno javne dajatve, izključno davek na poslovni promet. Glede cene ostalih izdelkov se bo odločilo pozneje. Cene je treba objaviti v prodajnem prostoru. Prekoračenje teh najvišjih cen se kaznuje.

* Zadeva s pasjo klavnico ob Celovski cesti v Zgornji Šiški je zdaj v sodni preiskavi. Pretekli četrtek je policijska uprava predložila državnemu tožilstvu prijavo proti obdolžencu z obširnim poročilom. Državno tožilstvo je zadevo odstopilo preiskovalnemu sodniku, ki je nato uvedel preiskavo proti nekemu moškemu in dvema ženskama, in sicer zaradi tatvine in obrtna ilizvrševane prevare in še zaradi drugih deliktov, ki so v zvezi z nakupom pasjega mesa. Tako tbo torej sloveča pasja afera kmalu dobila svoj epilozg pred sodiščem.

Čedalje bliže treskajo bombe...

S poostreno borbo na vseh bojiščih se stopnjuje tudi sila letalske vojne. Ljubljana s širšo okolico je bila doslej še obvarovana te groze. Toda zapisi je treba, da treskajo bombe blizu.

Nedavno so sovražni letalci napadli Trst in je bilo mnogo žrtev. Naši dnevniki so o tem podrobneje poročali. Tudi drugod na jadranski obali se pogosto oglašajo sovražni letalci. Ne štedijo nikogar in ničesar. Omenimo naj samo Split, ki je znan po svojih velikih zgodovinskih dragocenostih, pa je kljub temu bil že ponovno napaden in v svojem osrčju močno razdejan. Bile so tudi glovške žrtve. Pa Dubrovnik! Najdragocnejši biser Jadrana. Ponovno je bil napaden od anglo-ameriških letalcev! To so dokazi, ki krvavo pričujejo da anglosaški letalski gusarji tudi našim krajem nikakor ne prizanašajo. Nedavno so napadli celo »partizanske« postojanke na Dolenjskem. Še bolj nam je to razumljivo, ko vemo, da prejema jo nagrade za svoje poletje. Zato jim je vseeno, kod in kaj rušijo in ubijajo. Med sovražnimi letalci so tudi pripadniki različnih drugo-

polnih ras, med njimi so zamorci in celo Indijanci. Mar jim, kod treskajo njihove bombe!

Vse to Ljubljančani vemo, o vsem tem lahko dnevno čitamo — in vendar se vedno opažamo mnogo lahkomišelnosti v protiletalski zaščiti. Tudi tisti, ki nekaj časa upoštevaajo predpise, začnejo popuščati, češ: saj se nič ne zgodi. Hvala Bogu, da se ne! Toda, kako lahko se bo še zgodilo! V Schaffhausnu, na strogo nevtralnih švicarskih tleh, so pred tedni izkopali izmed ruševin mnogo nedolžnih žrtev »morilske bratovščine«, kakor se sami imenujejo ameriški letalci. Ameriški denar ni mogel obuditi mrtvih in tudi ne zlepliti ruševin.

Kaj zahtevajo predpisi o letalski zaščiti od tebe? Nič drugega, kakor da varuješ svoje življenje in svojo lastnino! Bolje je vsakokrat ob nevarnosti iti v zaklonišče, kakor enkrat samkrat z lahkomišelnostjo zapraviti glavo! Toliko se enkrat v premislek in upoštevanje vsem Ljubljančanom in deželanom, ki še vedno mislijo, da pri nas »ne bo nič hudega«.

Otroci sonca in sence

Nova zdravniška dognanja o posledicah sončenja

»Le brž na sonce, da boš zdrav in čvrst!«

Toda sonce oziroma njena žarika luč ne krepi in ne zdravi vsakogar — to je široko razširjena zmotna, ki marsikatero zdravstveno ali živčno šibkega otroka pokvari in poslabša, ker je v resnici potreben čisto drugačne nege. Nova dognanja zdravnikov in higienikov pravijo: upoštevati je treba razliko v kolesnem ustroju. Ljudje se delé v otroke luči in v otroke sence, kakor imamo tudi rastline, ki se ravna po luči ali po senci. Senčna rastlina, postavljena na sonce, sahne in po navadi kmalu uvene. Nasprotno pa rastlina, ki potrebuje sonca, nikoli ne uspeva v senci, pa naj bodo ostali pogoji njene rasti še tako ugodni. Prav tako je z ljudmi.

Ugleden nemški otroški zdravnik se je zadnja leta posebno natančno bavil z razlikami v telesnem ustroju otrok in je dosegel mnoge nepričakovane uspehe kakor tudi neuspehe z ukrepi, ki smo jih doslej imeli za splošno zveličavne.

Odgonetil je uganko, zakaj mnogi načini zdravljenja ne okrepijo bolnika, marveč ga bridko razočarajo. Vzrok je naslednji: otrok sence je bil poslan na sončni kraj. Ni pa tako hudo, če otrok sonca pride v senčni kraj, kajti tudi v senčnih okrevališčih je vedno še toliko luči, da se okrevanje ne more izjaloviti.

Otroci sence so oslepljeni od preobilne svetlobe in je njihov napor prevelik. Zlasti ob jezgu in morju, kjer svetli pesek odbija svetlobo, je vse preveč luči. Niti oči, niti polt ne prenašajo dalje časa premočne luči. Posledice se kmalu pokažejo z bolečinami v glavi, z utrujenostjo, izčrpanostjo in zagrenjenostjo. Ako pa takega človeka prestaviš v gozdno sredogorje, kjer preživi velik del počitka pod senčnatim, zelenim drevjem, je takoj konec nevšečnosti in si vidno opomore.

Zdravnik priporoča, da ločimo otroke, preden se natančneje pobavimo z njihovimi posebnostmi, v sončne, senčne in indifferenčne.

Le na ta način je mogoče odrediti pravi način okrevanja, ki ustreza njihovemu telesnemu ustroju in njihovi večji ali manjši potrebi po sončni luči. Otroci sonca so po večini tisti, ki imajo rjave oči in temne lase, med plavalci pa tisti, ki poleti enakomerno porjavijo. Otroci sence so po navadi plavalci ali rdečelasci z »marmorirano« poltjo, to se pravi, tisti, ki na soncu ne porjavijo, marveč so opečeni. Indiferentne otroke nahajamo med vsakovrstnimi poltni in različnimi barvami oči. V veliki meri je stopnja občutljivosti za sončno svetlobo od-

visna od večje ali manjše občutljivosti živčnega sistema, so pa tudi tu različne izjeme.

Ni prav, ako matere brez nadaljnega posiljanja otroke na sonce ali tja izpostavljajo.

Nuditi morajo priliko, da otrok najde sonce, ako ga sam požel. Kajti otroci sonca se naravno razcvetijo, čim več dobijo sončne svetlobe in jih tudi že nagon sam vodi na sonce. Otroci sence pa mora pogostokrat uživati tudi senco, drugače postane truden, siten, razdražen, cemerjav. Treba je opazovati, da spoznamo, kakšne vrste je otrok, kar je posebno važno, kadar gre do otroci v okrevališča, in sploh, kadar jim izbiramo primerno igrišče. Ako otroka sence položimo nagega na belo kopalno rjuho in ga tako pustimo sončiti, je po navedenem jasno, da nismo storili nič pametnega. Dojenček je brez pomoči prepuščen dosedanji materini nazor o zdravilnosti sonca. Toda bistro-materinsko oko mora vendar takoj spregledati, ali otrok ljubi sonce ali ne. Ako se ne počuti prijetno, ga daj v senco!

Izraz »otroci sence« pa seveda ne pomeni, da otroci te vrste sploh ne smejo na sonce.

Lahko se sončijo, toda »previdno in obzirno, počasno jih je treba navaditi sončenja, nikoli jih ne smemo preveč izpostavljati prigravici. Zlasti v začetku je lahko sončenja kmalu preveč. Treba je prisluhniti otroškemu občutju, ki pravi: »Mamica, prosim, obleči me!« Da smo otroka preveč sončili, spoznamo na neugodnih posledicah: malo teka, slabo spanje, slaba volja, razdražljivost in podobno. Potreba po sončni luči se lahko izpreminja po vrsti enu in po otrokovem počutju.

Tudi tole je treba upoštevati — kar velja za sončne kopeli ljudi vseh starosti: nikar ne polegajte neugibno na soncu in se ne dajte »žgati!« Zdravniška znanost se je morala v zadnjih letih mnogo baviti s posledicami pretiranega sončenja.

Zdravniki so dognali, da telo, ki se giblje, neprimerno laže prenaša sonce, kakor če samo počiva.

Mnogi pa nebeške luči in njenega dobrega učinka ne cenijo tako visoko, kakor to zasluži. Ni brezpogojno treba, da sončni žarki padajo naravnost na človeško polt, ne; milejša, raztre-

„Mi smo vojska kralja Petra II.“

Čudovito preobražanje v naših gozdovih

Poročila iz Londona pravijo, da se je Churchill »posrečilo« spraviti bivšega kralja Petra II. v boljševiškega poglavarja Josipa Broza-Tita »v neposredni stiki«. To se pravi: Churchill prepušča bivšega kralja Petra boljševiškem poglavarju Josipu Brozu-Titu. S podreditvijo bivšega kralja Petra, ki je oropan svoje volje, diktaturi sovjetskega poglavarja na Balkanu je napravil Churchill nov poklon Moskvi.

Temu primerno je nastopil tudi v naših gozdovih prezanimiv preobrat. Znano je, kako so voditelji OF po naših krajih vsa zadnja tri leta nastopali proti kralju Petru. V svojih glasilih so ga zmerjali in mu nazadnje s soglasnim sklepom prepovedali povratek v Jugoslavijo, ker da je »sokriv za vse storjene zločine proti narodu Jugoslavije.« Takoj zatem, ko so odstavili kralja in njegovo družbo, so pa povabili svojega vrhovnega poglavarja Tita v »maršala Jugoslavije«. V nekem lističu, ki so ga razdelili med slovensko mladino, ki hodi v komunistične »šole« pod vaškimi kozolci, so zapisali: »Naučili se bomo pisati, čitati in peti vse partizanske pesmi, da nas bodo veseli vsi, tudi naš dragi očka maršal Tito...«

Zdaj pa je bilo treba obrniti jadra. Churchill

se je »posrečilo« doseči stike med kraljem, ki mu je povratek v Jugoslavijo prepovedan, in med »maršalom Titom«, ki so si ga komunisti pri nas in na Balkanu izbrali za svojega edino zveličavnega poglavarja. Treba je hliniti »sporazum«. In kakor je vsaka hlinba samo zunanja, tako so tudi naši komunisti lahkini src započeli novo taktiko: rdečo zvezdo so zamenjali z jugoslovanskimi značkami ter pravijo: »Zdaj smo vojska kralja Petra II!«

Komedija je očitna. Včeraj rdeče zvezde in dvignjena pest, danes salutiranje in jugoslovanske kokarde. Včeraj zmerjanje bivšega kralja in slavospevi »maršalu in dragemu očku Titu«, danes pa spet nazdravljanje kralju Petru II. — dokler mu je ne samo prepovedano, temveč tudi nemogoče vrniti se v Jugoslavijo, kjer bi mu komunisti kajpada prvi skočili za vrat.

Treznih Slovencev se vsa ta zadeva ne tiče. Dovolj so imeli v sedanjih vojni prilike, da so spregledali slepomišnenje na obeh straneh, ki bi bilo smešno, če ne bi bilo zaradi strašnih žrtev med našim narodom tako kruto žalostno. Usoda Slovencev se ne bo odločala ne v Titovem glavnem stanu, ne v Londonu, ne v Moskvi, marveč tam, kjer stojimo sami na svojih tleh.

Adalbert Stifter:

1

Gorski kristal

Naša cerkev praznuje različne slovesnosti, ki sežejo do srca. Ne moremo si misliti kaj bolj ljubkega kakor Binkošti in nič resnejšega in svetjšega kakor Veliko noč. Otožnost velikega tedna in svečanost velike nedelje nas spremlja skozi vse življenje. Enega najlepših praznikov praznujemo sredi zime, ko imamo najdaljše noči in najkrajše dni, ko stoji sonce najbolj poševno nasproti našim poljanam in pokriva sneg vso plan. To je Božič. Ko se približa ura polnočnega božjega rojstva, jo praznujemo z blestečo nočno slovesnostjo, h kateri vabijo zvonovi skozi tiho, temno zimsko polnočno ozračje. Prebivalci hite v cerkev s plamenicami po mračnih, dobro znanih gubah tam gor s pobeljenih hribov, mimo zasneženih gozdov in skozi tiho sadovnjake. Iz cerkve se oglašajo svečani zvoki. Ona stoji sredi vasi, zasnežena je od zaledenelih dreves, visoka so njena razsvetljena okna... Ko mine dolga zima, pride pomlad in neskončno poletje — in ko mati spet pripoveduje, da se bo kmalu spet približal Božič, se zdi otrokom, kakor da je od zadnjega minila že cela večnost in kakor da je takratna radost že nekje v sivi meglini daljini. Ker je Božič takega spomina in ker njegov sijaj seže v pozna leta, se veselimo, ako tudi naši otroci doživljajo tisto, kar smo doživljali mi.

V visokih planinah naše domovine stoji vasica z majhnim, toda zelo koničastim cerkvenim stolpom, ki se s svojo rdečo barvo, s katero so prepletkane njegove skodle, visoko odraža iznad zelenja številnih sadnih dreves in je prav zaradi svoje rdeče barve daleč viden ob dehtečem, sijnem svetlikanju gor. Vasica leži sredi precej široke doline, podobne podolznemu krogu. Poleg

cerkve stoji šola, občinska hiša in še več stasitih poslopij, med katerimi je trg, in tu stoji štiri lipe, sredi med njimi pa kamenit križ. Te hiše niso samo kmetijska poslopja, temveč varujejo v svojem okrilju še vse tiste obrtnike, ki so človeškemu rodu neobhodno potrebne in katerih namen je, da hribovcem ustrezajo v njihovih potrebah po umetnih izdelkih.

Po dolini in po hribovju naokoli je raztresenih še mnogo hišic in koč, kakor je to pač po navadi v gorskih pokrajinah. Te koče niso navezane samo na cerkev in šolo, marveč tudi na one obrtnike, o katerih smo pravkar govorili, ker jim odjemajo izdelke. Pa še bolj oddaljene koče pripadajo k vasi, četudi jih iz doline ni moči videti; one tiče pač še globlje v hribovju in njih prebivalci le redko pridejo med soobčane. Pozimi morajo ti samotarni večkrat shraniti svoje mrlice, da jih prineso h pogrebu šele potem, ko skopni sneg.

Najvišji gospod, ki ga vaščani vidijo v teku leta, je župnik. Zelo ga spoštujejo in po navadi se zgodi, da se župnik po daljšem bivanju v vasi navadi samote, rad ostane tu in mirno živi dalje. Kar pomni ljudje, se pač še ni zgodilo, da bi bil katerikoli tukajšnji vaški župnik hlepel odtoč od doline, ne bi bil dostojen svojega poklica.

Po dolini niso razpelane ceste, tod drže le preprosti kolovozi, po katerih spravljajo prebivalci svoje poljske pridelke na samotnejših vozičkih domov. Le malo tujih ljudi pride v te kraje, kdaj pa kdaj morda kak popotnik, ki ljubi narodo, se za kratek čas nastani v poslikani gornji izbi gostilne ter ogleduje planine; morda je celo slikar, ki nariše koničasti cerkveni stolp in zajetne skalnate vrhove v svojo slikovnico. Zatorej so prebivalci sam svoj svet, vsi se poznajo med seboj po imenih in po posameznih prilogah že tam od dedov in pradedov, žalujejo vsi, če kdo umre, vedo, kako je kdo ob rojstvu krščen, govorijo svoje narečje, ki se razlikuje od onega v

globini, imajo svoje prepire, ki jih sami poravnajo, si vzajemno pomagajo in dero vkup, če se zgodi kaj posebnega.

So zelo stanoviti in življenje teče vedno po starem tiru. Ako pade kamen iz zidu, vstavijo prav istega nazaj; nove hiše zidajo po zgledu starih, poškodovane strehe popravljajo z enakimi skodlami in če je pri hiši lisasta krava, vzreajo vedno kakšno teleta in barva ostane pri hiši.

Proti jugu zrež iz vasi sneženo goro, ki se s svojimi blestečimi vrhovi vidi, kakor da stoji tik nad vaškimi strehami. V resnici pa seveda ni tako blizu. Vse leto strmi ta gora s svojimi izboklimi skalami in belimi pobočji v dolino. Ker je najočitnejša med vsem, kar imajo v svojem okolišju jo prebivalci najzvesteje opazujejo in je postala središče mnogih zgodb. V vasi ni moza ali starca, ki ne bi vedel kaj pripovedovati o grebotinah in vrhovih te gore, o njenih prepadih in kotanjah, o njenih hudournikih in brzicah, kar je nemara sam preizkusil ali od drugih slišal. Ta gora je ponoš vasi, kakor da so jo vaščani sami napravili. Zato se kar nič ne ve, najsi še tako visoko cenimo dostojanstveno in resnicoljubnost teh prebivalcev, ali kdaj pa kdaj ne lažejo v čast in slavo svoje gore. Ona jim je ne samo znamenita, marveč tudi koristna. Kajti če kdaj pride kakšna družba planinarjev, ki hočejo od tod naskočiti goro, se vdinajo vaški prebivalci za vodnike. In biti kdaj vodnik, doživeti to in ono, poznati tisto in drugo mesto, to je odlika, ki jo vsakdo rad prevzame. Kadar sede vaščani družno v gostilni, se radi pogovarjajo o tem in si pripovedujejo svoja drzna tveganja in svoje čudovite izkušnje, zraven pa tudi nikoli ne pozabijo povedati, kaj je rekel ta ali oni planinar in koliko so od nje dobili plačila za svoj trud.

S svojih sneženih pobočij pošilja gora vodo, ki napaja jezerce v planinskem gozdovju in potok, ki veselo žubori skozi dolinco, žene žage, mlin in več majhnih obratov, čisti vas in na-

sena, z nebesne kupole odsevana luč, ki nas tudi porjavi, je posebno blaga in uspešna za tiste, ki so za obilno sončno svetlobo posebno občutljivi. Človek potrebuje zraka in sonca, toda, če je preveč pripeke, je učinek nasproten. Občutljivi živali so dragocen dar, kakor so na drugi strani tudi čvrsti živali mnogo vredni. Toda občutljivi živali se prav lahko pokvarijo.

Ker spada znaten del ljudi med »otroke senca«, in so torej močno občutljivi zoper bleščavost, priporočajo pozorni opazovalci, da ne kaže dojenčke preveč držati v belem, marveč da je treba barvo okolja umerjeno prilagoditi. S tem nikakor ni rečeno, da je sinja barva bila najbolj primerna za dečke in nežno roznata za deklice. Posteljno in telesno perilo je treba večkrat kuhati, zato je belina posebno primerna. Toda, čemu je treba belega pohištva, belih vozličkov, belih pregrinj? Tudi temnejši predmeti

se lahko držijo prav tako čisti kakor beli. V ostalem je zanimivo v tej zvezi, da je

po novih dognanjih čut za barvo odvisen od plemenske pripadnosti.

Pri normalnem čutu za barvo govori sodobni znanstvenik o »vroče čutečem« (rdeča, rumena) in »hladno čutečem« (modra, zelena) človeku. Plemena okrog Sredozemlja so vroče čuteča in ljubijo rdečo in rumeno barvo, bolj severna — tako tudi mi, Slovenci — pa čutijo hladno, zato ljubijo sinjino in zelenje.

Vsekakor je v korist otrok in mater — ki vendar želijo, da bi jim otroci čim lepše uspevali — da poznamo različna razpoloženja. Treba je vedeti, ali so naši potomci otroci sonca ali sence, ali potrebujejo mnogo ali le malo sončne luči, ali pa so indiferentni, ki jih je treba še prav posebno pozorno opazovati.

dela in vse leto misli na to, da si čimprej pripravi čim več humozne sprstene. Pospravljaj semenske plevle, še preden zacveto, in devaj na poseben kup tiste trdoživne plevle, ki se s koreninami še dalje množijo. Slab »kompost« boš pridelal, če naložiš na primer kar meter debelo plast samih premogovih ugaskov in pustiš na kupu razne odpadke kar tako, kakor si jih slučajno nanosil. Kompostišče je treba urediti, zbrati na njem organske tvarine, ki hitro sprstenevajo, in kompost je treba večkrat predelati in skrbno gojiti, da dobro dozoreva. Vzorno oskrbovano kompostišče je hranilnica vrtnega gospodarstva in humus je za vrt največji čudodelnik!

Vrtna rastlina so po večini sami specialisti iz rastlinskega sveta. Če jim daš primerno stanovanje in hrano, so ta bitja kar se da poslušna, krotka in »kulturna« ter čudovito zataje celo svoje prirodne nagone na ljubo sladkosnednemu človeku; glej cvetala ali karfiola ne utegne niti cveteti, vsi zarodki njenega cvetja se obdajo v lepo belo toliščo, in zelje zavija v glavo množico sočnega listja, da še sonca videlo ne bo, in zelena, kolerabica, korenček se debeli samo zato, ker je tako človeku po volji. Vsa ta družba na vrtu neprenehoma proizvaja razne dobrote za človekov želodec — daj torej, vrtninar, tudi njim, kar je zapisano v pogodbi: primerno stanovanje na vrtnih gredicah in dobro hrano! — Tako čitamo v zadnjih Kmetijskih novicah.

Vrtnim rastlinam je treba skrbno streči

V trdih vojnih časih se je že marsikdo naučil, kako je treba obdelovati vrtno zemljo, in marsikateri vrtninar dobiva že s skromnega prostora kaj lepe pridelke. Toda ta in oni se pritožuje, da nima srečne roke za vrt, da se mu je od sto sadik solate prišlo komaj deset, da se njegova zemlja ne da z ničimer poboljšati, da prav njegove kumare zmerom osmoli najbolj strupena sapa, da se prav v njegovem vrtu ugnezdi najbolj trdoživi plevli, kotijo najpožrešnejši zajedavci itd. Če pa od blizu pogledaš vrtninarja, ki ima »srečno roko«, vidiš, da skrivnost njegovih uspehov izvira predvsem iz pravega zanimanja za vrt.

Je pač tako, da so rastline živa bitja: kakor otrok brž čuti, kdo se zanj resnično zanima, tako tudi v razvoju vsake vrtna rastlina brž spozna, ali ji streže skrben gojitelj ali pa površnež, ki nima zanj nikoli časa. Zato ni čudno, da se kar duši od pomanjkanja n. pr. uboga glavata solatka: s trdim klinom jo je trdo posadilo v mokro zemljo klepetavo dekle, ki je imelo sto misli vsepovsod niti ene pa ne pri nežnih koreninah neobgledjenih rastlin. Zato ni čudno, da raste vse tako bohotno, kar koli posadi na svojih gredicah na primer tisti stari penzionist, ki od ranega jutra do poznega večera venomer brska po zemlji, ki mu ne uide noben rogovilek. ki menda ve za vsako pikapolonico na svojem fizižu in vsako kolerabico kar s prstom žgečka — zato pa raste tako veselo!

»Ampak,« se bo ta ali oni opravičeval, »vse bi še šlo, ko bi tudi moja zemlja bila drugačna! Ko bi ne bila tako nazarensko pusta in mrtva, saj ji nobeno umetno gnojilo ne pomaga!« Kdor je to spoznal, je že blizu prave poti. Res, največ slabih uspehov imamo vrtninarji zlasti zato, ker so naše vrtno zemlje slabo pripravljene in siromašne, skoraj nič ni v njih humusa, črne prsti! Pa kako bomo zemljo založili s humusom, ko je

povsod tolikšno pomanjkanje hlevskega gnoja in marsikdo ni mogel letošnjo pomlad za drag denar dobiti niti samokolnice gnoja za vrt?

Vzemi, nadobudni vrtninar, spet tisto zeleno knjižico »Pridelujmo več dobre zelenjade« v roke in preberi v njenih začetnih poglavjih odstavke »Brez komposta ne gre!« Potem se pa takoj loti

Ali naj se poročimo?

Velika zavarovalna družba odgovarja na to vprašanje odločno: »Da!« In sicer na osnovi svoje statistike, ki obsega leta med 1920. in 1932. Po tej statistiki se obeta poročenim višja starost kakor samskim. V omenjenih letih je umrlo od sto tisoč zavarovanih oseb 1218 samskih moških in 1039 samskih žensk, ko znaša število umrlih zakonskih samo 856 in omoženih žen 887.

Pri umrlih so natanko raziskali vzroke bolezni. Prvo mesto zavzema tuberkuloza. Odstotek samskih oseb obeh spolov znaša tu 83, poročenih pa 17. Za pljučnico je umrlo 55% več samskih oseb, zaradi alkoholizma in želodčnih bolezni približno 55%. Glede raka se ni pokazala med samskimi in poročenimi osebami nobena bistvena razlika, med tem ko je umrlo za sladkorno in žolčno boleznijo 20% več samskih.

Iz tega sklepa neki zdravnik, da zakon podaljšuje življenje. Števila, navedena v prid zakona, dajo mnogo misliti. Ni dovolj, da rečemo glede pretežne večine umrlih samskih oseb, češ da »se boljše osebe pač ne morejo in nečejo poročiti, zakaj v našem primeru gre samo za kliente življenjske zavarovalnice, ki gotovo ne bo sprejemala kandidatov smrti. Ne, tu se upoštevajo ljudje, ki se jim pri vstopu ne more videti, da bodo kmalu umrli. Tu se kaže zlasti pri tuberkulozi, kjer zbujajo preveč 83 odstotkov v prid

samskih veliko pozornost. Jetika se da dandanes tako lahko in zanesljivo dognati, da se zdravnik ne morejo zmotiti.

Odkod pa izvira tako velika umrljivost samskih oseb? Vzrok manjše umrljivosti poročenih utegne biti v urejenem življenju. Poročeni imajo vsekakor manj priložnosti za razne razbrzdane kakor samski, življenje jim urejuje že skrb za rodbino: življenje jim teče enotnejše in ta enakomernost se zdi najboljši in najzanesljivejši življenjski porok. Da bi poročni laže gojili sport, sicer ni res, brez dvoma pa ga gojijo bolj pametno in previdno. Poročene osebe ne hazardirajo s svojim zdravjem tako, kakor opažamo večkrat pri samskih, in tako si tudi posredno daljšajo življenje. Če se tega prav zavedo, bodo dospeli do enakega zaključka, namreč, da najdemo pravo srečo samo v zakonu, ker pač ni večje sreče kakor je zdravje (Po dr. Tartarugi.)

DVOJKA

- Tvoj mož in njegov brat sta dvojčka?
- Da. Prava dvojčka. Saj sta si tudi čisto podobna!
- Da, prav to sem hotela vedeti, kako pa razločiš svojega moža od svaka?
- Moj mož zjutraj, ko se zbudi, vedno najprej popije čašo vode!

paja živino. Iz gorskih gozdov prihaja les, razen tega zadržujejo gozdovi plazove. Po podzemskih tokovih pronica voda in teče po žilah skozi dolino, da izvirajo studenci, ki z izvrstno vodo pozivljajo domačina in tujca. Na to korist domačini ne mislijo, ker sodijo, da je tako pač od nekdaj bilo.

Pozimi sta oba vrha gore, ki ju imenujejo rogova, snežno bela in stojita, kadar ju je mogoče ob jasnih dneh ogledovati, blesteča sredi temne sinjine ozračja. Vsa snežišča okoli obeh vrhov so tedaj čisto bela. Vsa pobočja so taka. Celo navpične stene so docela osrenjene in obložene z nežnim ledom, kakor da so belo polikane. Tako se vsa kopica kakor čarobna palača vzpenja iz ivnate sivine gozdovja, ki se razprostira okrog njene podnožja. Poleti, ko sonce in topel veter snemata sneg s strmih pobočij, strmita oba vrha le mračno v nebo in imata lepe bele žilice in razpoke na svojem hrbitišču; tako pravijo domačini. V resnici pa sta nežno modra, in tisto, čemur pravijo domačini žilice in razpoke, tisto ni belo, temveč je to mlečno bela sinjina daljnega snega sredi temnejšega skalovja.

Goro je treba naskočiti iz doline. Pot drži v južno smer. Tam na prevalu stoji spominski stebriček. Neki pek, ki je nekoč tod nesel kruh v košari, je padel in obležal. Mrtvega peka s košaro in z jelkami naokoli so naslikali na tablo, spodaj opisali dogodek ter pristavili prošnjo in molitev, nakar so znamenje nabili na lesen hloď in ga postavili na kraju nesreče. Kdor hoče priti vrh gore, mora to opraviti s pomočjo derez, vrvi in cepina.

Razen te gore, ki jo imenujejo Garst, stoje na isti strani še nekatere druge, toda nobena ni tako visoka, četudi jih prav tako zarana jeseni pokrije sneg ter se drži na njih pozno v pomlad. Poletje pa ga vselej vzame in skalovje se prijazno svetlika v sončnem svitu in globlje ležeči gozdovi razkazujejo svoje sončno zelenje, presekano

s širokimi, modrimi sencami, ki so tako lepe, da se jih človek svoj živi dan ne nagleda.

Pogostokrat minejo meseci ali celo leto, preden kak vaščan pride v onostransko dolino, kjer je velik trg. Tudi tržani se drže zase, čeprav vzdržujejo stike z deželo in zatorej niso od sveta tako ločeni, kakor gorski vaščani. Širok kolovoz, ki bi ga lahko imenovali cesto, drži skozi njihovo dolino in marsikateri popotnik, ki gre tod, ne sluti, da je tam gori bolj na severu, onkraj visoke snežne gore še ena dolinica, po kateri je raztresenih mnogo hišic in kjer stoji vasica s končastim cerkvenim stolpom.

Med vaškimi obrtniki, ki ustrezajo potrebam doline, je tudi čevljar, ki ga ni mogoče nikjer pogrešiti. Vaščani potrebujejo prav čvrsto obutev. Čevljar je — z majhno izjemo — edini v tej dolini. Njegovi hiša stoji na trgu, kjer stoji sploh najboljša hiša, in gleda s svojimi sinjimi zidovi, belimi oboji in zelenimi polkencami tja med štiri lpe. V pritličju je delavnica, večja in manjša soba, majhna prodajalnica, kuhinja, shramba in drugi manjši prostori. Zgoraj pa je glavna soba z najlepšim pohištvo, s slikami svetnikov, z dvema lepima urama in z nagradami, prejetimi pri strelskih tekmah, puške s priborom v posebni stekleni omari. Poleg čevljarjeve hiše stoji hišica, ki je enako zidana, ki pa ima eno samo sobo s pritliklami. Določena je, da sprejme v prevžitek hišnega lastnika, kadar ta izroči domačijo in obrt svojemu sinu ali nasledniku. In tu živi prevžitkar s svojo ženo, dokler oba ne umrta, nakar čaka prazna soba na novega prebivalca. Čevljarjeva hiša ima vzad še hlev in skedenj. Kajti vsak prebivalec te doline, četudi obrtnik, obdeluje zemljo, da ima zadostno hrano. Za poslopji so vrtovi, ki rade zelenjad, sadje in cvetje za svečane dni. Kakor pogosto kje v planinah, je tudi v tej vasi čebelarstvo lepo razvito.

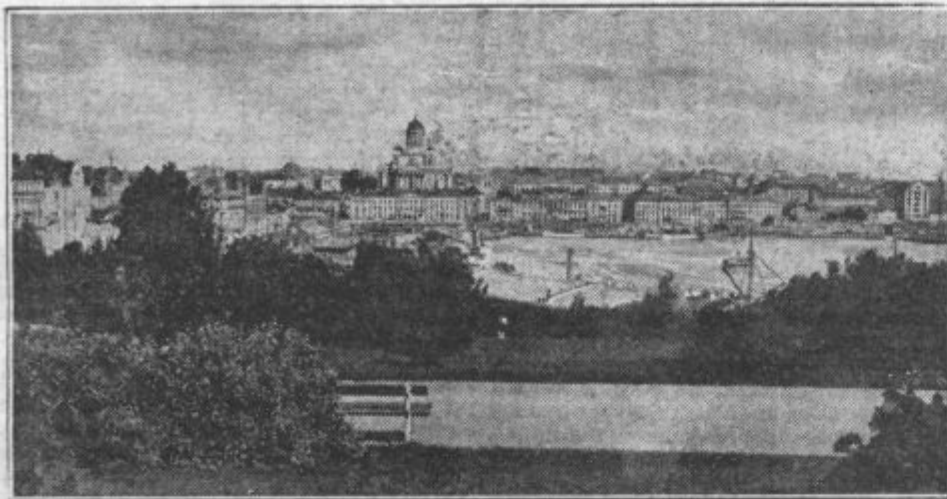
Tista majhna izjema, ki smo jo prej omenili,

je drugi čevljar, stari Tobija, ki pa prav za prav ni nikak tekmeč, ker le bolj krpa, ima dosti dela in mu še malo ne pride na mar, da bi začel tekmovati z odličnim čevljariskim mojstrom sredi vasi, še zlasti zato ne, ker ga mojster pogostokrat brezplačno zalaga s koščki usnja, z odrezki od poplatov in podobnimi ostanki. Stari Tobija posedeva poleti na koncu vasi pod bezgovim grmom in dela. Obložen je s čevlji in škrapeti, ki so že prav starinski, sivi, blatni, raztrgani. Škornjev tu ne vidiš, ker jih v teh krajih domačini ne nosijo: le dva jhi imata in sicer župnik in učitelj, ki pa si data nove merititi in stare popravljati le pri mojstru v vasi. Pozimi sedi stari Tobija v svoji sobici za bezgovimi grmi in si pridno kuro, saj drva tod niso draga.

Preden se je mojster čevljar nastanil v hiši sredi vasi, je bil divji lovec in sploh v svojih mladih letih ni storil dobro, pravijo vaščani. V šoli je bil med najboljšimi učenci, pri očetu se je nato izučil obrti, šel je popotovat in se je naposled vrnil. Namesto da bi, kakor se spodobi obrtniku in kakor je to bila očetova navada, nosil črn klobuk, si je nataknil zelenega, zataknil še različna peresa in je pohajkoval s takim klobukom in z najkrajšim suknjičem, kar jih je bilo v dolini; njegov oče pa je vedno nosil temen, če le mogoče črn suknjič, ki je bil, kakor se za obrtnika spodobi, vedno precej dolg. Mladega čevljarja so videli na vseh plešičih in kegljiščih. Če ga je hotel kdo poučiti, je zažvižgal pesmico. S svojo puško je hodil k strelskim tekmam v sosesčino in je prinašal domov nagrade ter bil ponosen na svoje velike zmage. Zapravil je kajpada več kakor je pridobil z nagradami, saj ni znal gospodariti z denarjem. Zahajal je na vse love, kar so jih priredili v okolici in je zaslovel kot strelec. Šel pa je pogostokrat na lov tudi kar sam s svojo dvocevko in z derezami in nekoč se je govorilo, da je dobil nevarno rano v glavo.

(Dalje.)

Belo mesto na severu

Pogled na finsko prestolnico z morske strani

Finski narod je spet postavljen pred težko preizkušnjo. Cele mesece je trajala diplomatska ofenziva, ko so »zavezniške države« z vseh strani pritiskale na finsko vlado, da bi se uklonila njihovi zahtevi po vdaji in se izločila iz zavezništva z Nemčijo. Toda Finci, znani po svoji značajnosti, se niso vdali. Ni ostalo samo pri grožnjah. Sovjeti so nedavno započeli na Karelski ožini močno ofenzivo, da bi zlomili finski odpor. Spet je nastopil Goljat proti Davidu. Z veliko premočjo se je posrečilo sovjetskim četam predreti del utrjenih finskih postojank. Finci se hrabro upirajo in svet pozorno pričakuje nadaljnega razvoja.

Trimilijonski narod slovi po svoji kulturnosti, gospodarstvenosti in splošni naprednosti, da posebej ne omenjamo hrabrosti, ki jo je moral v svoji zgodovini že tolikokrat izpričati. Kljub velikemu krvnemu davku pa nudi Finska velik zgled splošni prizadevnosti. Helsinki, mlada prestolnica, imenovana belo mesto na severu, je v tem pogledu prav posebno značilna. To ni veliko mesto, ki bi se dalo primerjati s prestolnicami velikih evropskih narodov, to je mirno slikovito mesto, ki ga ne pozablja, ako si ga kdaj obiskal. Mesto izvira iz 16. stoletja, prestolnica pa je šele 25 let. Kakor Finci sami, tako je tudi prestolnica molčeca, nevsiljiva, toda odkrita in jasna.

Mesto je bilo svojčas ustanovljeno po odloku švedskega kralja Vasa kot naselje kmetovalcev in

ribičev na obali Vzhodnega morja. Sto let pozneje je nastalo na polotoku Viru, malo dalje od prvotnega naselja, mesto pomorščakov, z veliko vodino Finsko pod pokroviteljstvom ruskega carja. Približno pred sto leti je požar uničil takratno finsko prestolnico Turku in na njeno mesto je stopilo mesto Helsinki. Leta 1918. se je Finska s pomočjo nemškega ekspedicijskega zbora pod poveljstvom generala von Goltza osamosvojila in iz prvotnega švedskega imena Helsinki Fors je nastalo ime Helsinki.

V tem mestu, ki ima za seboj burno preteklost, čeprav še ni posebno staro, imajo svoj sedež osrednje oblasti velike, toda redko naseljene države. Poleg vlade in državnega zbora so tu razne osrednje kulturne ustanove, vseučilišče in visoke šole ter diplomatska zastopstva tujih držav. Helsinki je obenem največje industrijsko in trgovsko središče Finske. Navzlic svoji skromnosti si je pa znalo ustvariti svojstven slog. Zaman bi iskali v Finski prestolnici palače, ki dela s svojo zunanostjo in notranjo ureditvijo vtis neprimernega razkošja in pompa. Nasprotno, v tem mestu je vse solidno, zato pa tem bolj okusno.

Sredi mesta je velik trg, kjer stoje katedrala, vseučilišče in vladne palače, vse zgrajene v novoklasičnem slogu. Tu je tudi prezidentov grad, bivša carska palača. V modernih mestnih okrajih stoje visoka, praktična poslopja, zgrajena

v zadnjih desetletjih. Vmes pa stoje nizke bele pobarvane lesene hiše, izvirajoče iz prejšnjega stoletja. Med novimi modernimi poslopji, zgrajenimi v času samostojnosti Finske, vzbuja posebno pozornost krasno poslopje državnega zbora, zgrajeno leta 1931. Povsod se harmonično preliva staro v novo, na trgih in parkih, povsod vidiš okusne kipe, vodnjake in spomenike, pričajoče o zgodovini, pa tudi o smislu za lepoto. Mesto je prepleteno z morskimi zalivčki, da je še slikovitejše in da spominja nekoliko na Stockholm.

Kultura in umetnost sta v finski prestolnici visoko razviti. Lepo procvita tudi znanost. Na vseučilišču in na drugih visokih šolah vrvi življenje. Tudi gledališka umetnost je precej razvita. Omeniti je treba tudi upodabljajočo umetnost, ki se navzlic vojni uspešno razvija. Malo je v Evropi mest, kjer bi tako smotno in vneto gojili umetnost tudi v vojnem času kakor v finski prestolnici. Seveda se pa poznajo posledice vojne tudi v tem mestu, tudi tu so letalski napadi že storili svojo rušiteljsko vlogo, a ljudje prenašajo udarce potrpežljivo in v zavesti, da doprinašajo svoj delež k naporom za srečnejšo bodočnost.

Kaj mi nudi knjiga?

Veselite se tolažbo v samotnih urah! Odkar znam čitati, mi je bila knjiga v dobrih in slabih časih zvesta spremljevalka. Že otrok sem se mogla v knjigo tako poglabiti, da mi ni bilo vse drugo nič. Tako so prešla leta, marsikaj se je izpremenilo, le moja ljubezen do knjige je ostala ista. Knjiga mi je pomagala že preko mnogih grenkih ur. Bolečina mine in notranji mir se vseli v dušo, če se poglabimo v lepo knjigo.

Dobra knjiga da vse. Najprej se že veselimo, da jo bomo čitali, potem uživamo pri branju. Koliko doživljamo pri tem! Srečo in bol, žalost in veselje! Smejemo se in jokamo z ljudmi, katerih usoda nas osvoji. Še dolgo mislimo na te ljudi kakor na prijatelje, še dolgo pozvanja v naši duši kakor zvonovi, ki tiho in polagoma dozvenevajo...

Spominjam se še vseh svojih knjig in vsaka mi je ljuba in draga. Nekatere čitam tudi po večkrat. Srečna sem, da imam sama toliko lepih knjig.

Lepa knjiga nam daje veselje in srčni mir.

(Po G. Albrechtovi)

LENUH MODRUJE...

Čim več se učimo, tem več vemo.
Čim več vemo, tem več lahko pozabimo.
Čim več pozabimo, tem manj vemo
Zakaj se torej učimo?

Tone Podvračar:

Jakec

Povest o naši sraki

Lepega sončnega dneva pred vojno je naša stara kolkja prvokrat peljala svojo družnico — štirinajst naidebnih piščet — na sprehod po zeleni trati. Brskajoč je iskala med marjeticami, omakom in drugimi biljkami za svojo mladež črvice in hrošče, a piščanci so se v otroški nebržnosti igrali okoli nje.

V bližnjem drevesu sta sedeli dve klepetavi sraki. Navidezno v važnem razgovoru sta pa v resnici škilili na rumene kepice, skakljajoče po trati okoli mamice-kolkje.

Nenadoma sta prekinili klepetanje, ena se je spustila v travo pred kolkjo, ki se je, zagledavši pred seboj srako, zapodila v njo, a med tem se je druga sraka vrgla med piščeta, pograbilta enega izmed njih in z njim odletela v vrh stare hrške, kjer je imela svoje s suhljadjo nerodno napravljeno gnezdo.

Preplašena kolkja je hitro poskrila ostale svoje otročičke. A naš Boris, ki se je bil igral na livadi s piščkom špičkom, je prišel kričati in plakati in je ves v solzah prihitel k meni in mi razodel sračje razbojništvo.

Vzel sem puško, da obračunam z roparico. Zalezel sem nič hudega slutečo srako, ki je sedela na veji ob gnezdu in kljuvala pišče. Zagrmel je strel, mrtva sraka s piščetom vred je telebnila z drevesa.

Sosedov Slavko, ki je opazoval za plotom moje početje, je prihitel bliže in splezal na drevo, da vidi, kaj je tam gori.

V gnezdu so bile tri, že skoraj popolnoma s perjem porasle srake, ki jih je Slavko strpal v žep in se potem spet spustil na zemljo.

Dva sraki sem podaril Slavku, a največjo sem odnesel domov, naredil zanj v prostorni kletki gnezdo in jo posadil vanj. Prve dni sem jo krmil sam s črvmi, drobeno narezanim mesom in v mleku namočenim kruhom, pozneje se je pričela sama jemati hrano iz koritcev. Bila je hudo po-

žrešna, vedno lačna, in je zato tudi hitro porasla, tako da ji je bila kletka kmalu pretesna. Navadil sem jo, da mi je sedela na roki in ramenu, včasih se mi je popela cela na glavo. Z doraščanjem se je večala tudi njena samotnost, pričela je s poletji po vrtu in v hlev. Podnevi je priletela v kletko samo tedaj, ko je bila lačna, ker je v kletki vedno našla polno korito hrane; ponoči pa je vedno ždela v njej. Ščasoma je raztezala svoje izlete k sosedom in pozneje po vsej vasi. Postala je prava potepinka. V ranem jutru je odletela in okoli poldne se je vračala na kosilo.

V občevanju z domačimi ljudmi in živalmi si je zapomnila posamezne besede in glasove, klicala je starega hlapca Jaka, oponašala pasji lajež in petelinje kikirikanje. Zaradi pogostega vreščanja »Jaka, Jaka« se je tudi nje prijelo to ime.

V splošnem smo jo imeli domači prav radi zaradi njene živahnosti in burkljivosti; sicer je pobila nekaj vinskih kozarcev in kročnikov v svoji brezmejni sladkosnednosti in radovednosti in je časih ponesnažila namizne prte in drugo. Pa to se je že pretrpelo.

Prvo večjo zmedo je napravila, ko je ukradla kuharici Marjani »zlati« prstan, kupljen pri dalmatinskem krošnjarju za 10 dinarjev. Marjana je izprva osumnčila kraje neko sosedo in prišlo je do hudega prerekanja in obrekovanja. Zaman sem Marjani dopovedoval, da je tat skoraj gotovo le Jaka. Marjana mi ni verjela, saj se ji je Jaka vedno dobričal in jo vesel obletaval — in ta naj bi bil tako človeško pokvarjen?

Nekega dne pa sem opazoval Jakca, kako je stikal ob vrtnem zidu za španskim bezgom in brskal po zemlji. Poklical sem Marjano, odpodila sva Jakca in našla pod grmom v jamič poleg žeblice, črepinj in druge ropotije tudi Marjanin prstan. Oproščeno je bilo Jaki to hudodelstvo, a množili so se tožbe iz vasi o raznih njegovih lopovščinah.

Pri Kovačevih je pil Jaka iz lonca na oknu mleko, a v svoji nerodnosti je zbil lonec z mlekom na ulico. Janezova babica so cvrli na ognjišču v kuhinji zabelo za žgance; Jaka se je zaletel v ponev, razbeljena mast se je vtila po ognjišču

in se vnela, malo je manjkalo, da niso babica zgoreli, saj predpasnik je bil plamen že osmodil.

Čevljar Gašper je velik prijatelj kanarčkov. Pod oknom mu je visela kletka z drobnimi pevc. Jaka je priletel na kletko, kljuval po kanarčkih, kletka se je snela z zida, se pri padcu razbila, kanarčki pa so ušli v božjo naravo. Vaški paglavci so imeli vse popoldne mnogo posla, da so kanarčke spet polovili.

V Nacetovi gostilni so pri domačih klobasah in črnem vinu sedeli v nedeljo popoldne gosti iz iz Ljubljane. Kakor jastreb z neba je med nje planil Jaka in prevrnil steklenko vina po nedelj-skem, snežnobelem prtu.

Gosti, presenečeni od nenavadnega poseta, so se hitro pomirili in počeli pitati Jaka s kruhom, mokrim od vina. Med tem je pa Jaka pograbil na pepelniku tlečo cigareto in z njo odletel na Joštov skedenj ter jo skril v kotu pod preperelo streho. Križ božji in vsi svetniki! Ljudje, ki so se vračali od popoldanske cerkvene službe, so opazili modrikasti dim, ki se je kadil izpod strešnega ogla Joštovega skedenja. Hitro so prišli v pomoč in z vedrom vode zadušili nastajajoči ogenj.

Naveličali smo se vednih pritožb zaradi Jakovih pregreh in v družinskem svetu je bilo sklenjeno, da se mu odvzame prostost. Na večer, ko se vrne spat, se bodo za njim zaprla vrata kletke in nikoli več ne bo potepencev svoboden.

Ali zvečer se Jaka ni vrnil, ni ga bilo tudi ne drugi, ne tretji dan. Zaskrbelo nas je njegova usoda in po vasi smo povpraševali o njem. A izginil je bil brez sledu. Ščasoma smo se privadili njegovi odsotnosti in ga pozabili.

Drugo pomlad, ko je čevljar Gašper čistil klet, kjer je bil pozimi imel krompir, je našel v kotu perutnice in noge našega Jakca. Skoraj gotovo je postal plen mačka, ki ga je bil zavlekel v klet in tam pojedel.

V mesecu rožniku si bom nekoč spet poiskal mlado srako v nadomestek ranjkemu Jaku, samo ne bom ji dal take prostosti, kakršno je užival on. Kajti: kje bi jaz uboga para vzela velike denarje, ako bi po krivdi naše srake zgorel Joštov hlev in nemara še vsa naša lepa vas!

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Češnjev kolač iz vzhajane testa. Naredi, kolikor pač moreš mehko testo, ki naj vzhaja. Testo denemo potem v dobro namazano pekačo, nanj pa potresemo češnje in nekoliko sladkorja, pa pustimo, da še enkrat vzhaja. Preden denemo kolač v pečico, ga pokapamo (po možnosti) z raztopljenim presnim maslom. Ko je pečen, ga zrežemo na štiriostrane rezine ter damo na mizo gorkega ali pa mrzlega.

Krompirjeve krpe. Prej ta dan skuhamo $\frac{1}{2}$ kg krompirja, ki ga drugi dan nastrgamo s strgalnikom. Na 2 dkg vroče masti opravimo košček na drobno sekekljane čebule in nekoliko peteršilja. To primešamo nastrganemu krompirju in dodamo še eno jajce, soli (belega popra) in 15 dkg moke ter zamešamo iz tega gladko testo. To testo narežimo na kose, ki so veliki kakor jajce, in razvaljamo vsakega na 3 do 5 mm debele mlince, ki jih spečemo z obeh strani na masti kakor palačinke, da so zlaturumeni. Preden jih postavimo na mizo, jih pregnemo na pol in posolimo. Na mizo postavimo s solato, z zelenjavo, s kislim zeljem ali pa s sardelno omako.

Gobova omaka. Na malce masla ali masti zarumenimo 3 dkg moke, dodamo majhno, drobno sesekljano čebulo, ki smo jo zmešali s sesekljanim peteršiljem, potem 10 dkg na tenko zrezanih gob, ščepec kumine, popra in pol stroka zmečkane česna. Vse to dobro prepražimo in prilijemo nato žličko kisa, lahko pridenemo tudi nekoliko paradižnikove mezge, zalijemo z vodo (od cmokov), osolimo in dobro prekuhamo.

Razpokane roke

Razpokane roke so zelo neprijetne. Prav posebno rade razpokajo pozimi, a zgodi se da tudi ob drugih letnih časih, in sicer osebam, ki imajo v gospodinjstvu ali v poklicu veliko opraviti z vodo ali milom.

Nekateri ljudje so se že tako navadili na to, da mislijo, da so razpokane roke nekaj, čemur se ne morejo obraniti. Toda to je napačno, to je zmota. Treba je samo vedeti, kako moramo pravilno ravnati s svojo kožo.

Vohče ni prav, če umivamo roke vedno z gorko vodo. Navadimo se rajši umivati z vodo, ki ima sobno toploto, torej približno 10 do 18 stopinj, pri otrokih nekaj več. To velja tudi za mrzli letni čas. V milu seveda danes ni velike izbire, a po možnosti naj bo nežno in mastno. Zelo važno je pravilno osuševanje. Roke si moramo vselej temeljito osušiti. Za to so najboljše frotirke ali pa debele platnene brisače, ki zadostno vpijajo vlago. Po sebi se razume, da mora biti brisača popolnoma suha. Zato moramo brisače po uporabi obesiti vselej čez dva stola ali dva droga, da se na zraku dobro posuše. Napol suhe brisače so škodljive. Če le moremo, ne hodimo — zlasti ob hladnem vremenu — ven takoj potem, ko smo se umili. Kdor ima posebno suho kožo, naj si jo po vsakokratnem umitju natre s kakšnim kožnim mazilom, morda z vazelinom. V mirnem času, ko se vse dobi, je priporočljiva mešanica glicerina in milnega špirta (vsakega polovico). Uporaba samega glicerina nič ne pomaga, ker glicerol pogosto samo draži kožo in njeno hrapavost le še pospešuje.

Drobni nasveti

Ključke od vrat ali omar itd. položi v čisti, zadnji lug, ki ti ostane od pranja, in prilij žlico salmijaka. Primerno količino, ki ti je potrebna za očiščenje, pristavi k ognju, ko si položila ključke vanjo, in pusti, da zavre. V lugu boš opazila, koliko nesnage je bilo na ključkih, ki jih nosiš v žepih in torbici; vesela boš svetlih ključev, ki jih še splakneš v vroči čisti vodi in temeljito obrišeš.

Ščurke zatremo, če jim zavremo v enem litru vode 50 g borove kisline, v kateri zakuhamo koruzno moko, drobtinice ali star kruh. To zmes, gost močnik, stresemo na papir ali desko in postavimo zvečer v bližino njihovega skrivališča.

Čebula, namreč čebula iz semena, dozori sredi avgusta ali v septembru. Vsekako je treba njene grede zelo pogosto rahljati. Plevel se ne sme razširiti na njih in rastlino je treba zalivati. Ko so pa čebule dosegle svojo približno pravo velikost, jih ni treba več zalivati, da bodo mogle dozoreti. Če ima čebula do tedaj, ko jo pobremo, preveč vlage, bo slabo prezimila in je že po Novem letu ne bomo imeli več. Mnogi vrtnarji imajo navado, da liste oziroma steblo čebuli, ko malo

zrase, odščipnejo ali prelomijo oziroma prepognejo k tlom. To ni potrebno in tudi ni dobro, kajti listi morajo čebulo vendar prehraniti. Šele tedaj, ko se da steblo nad čebulo zlahka vtisniti, zel lahko potepamo, da bo čebula hitreje dozorela.

Našim gobarjem nekaj napotkov

Pričtenja se nova gobarska sezona, ki jo bodo naši ljubitelji prirode gotovo pridno izkoristili, tembolj, ako bo za gobe ugodno leto. In spet je treba zlasti začetnikom dati nekaj navodil. Kdor pa seveda misli, da bo samo po teh navodilih postal hitro dober poznavalec gob, je zanj bolje, da pusti gobe pri miru.

Splošnih znakov za užitnost ali strupenost gob ni. Prazne bajke so, da strupene gobe počrtnijo čebulo ali srebrno žlico, nadalje, da so vse gobe strupene, ki prerezane ali pretrgane izpremenijo barvo in da se strupene gobe spoznajo po neprijetnem vonju, okusu ali po kričeči barvi. Uživaj torej le tiste gobe, ki jih sam popolnoma zanesljivo poznaš za užitne.

Začetnik naj nabira le najbolj znane vrste, kako so to navadni gobani ali jurčki in lisičke. Šele polagoma se natančno seznani z drugimi škodljivimi vrstami. Gobe, ki jih ne poznaš, pusti v gozdu pri miru; surovež pohodi ali razbije vse neznane gobe.

V naših gozdih raste mnogo več gob kakor se navadno misli. Samo gobanov je v naših gozdih 50 vrst, ki pa niso vse užitne; platničark, ki imajo pod klobučkom lističe, je pa nad 1500 vrst. Mnogo teh še znanstveno ni preiskanih glede užitnosti.

Nabiraj zmerom le sveže gobe! Premočene, pre-

stare, nagnite in močno objedene pusti v gozdu. Utrgaj gobo previdno iz zemlje, nekako odvij jo, da ne raztrgaš podzemne mrežice in razvijajočega se ploda. Takoj v gozdu odstrani z gobe zemljo in listje, da bo doma snajenje preprostejše. Razreži le take gobe, ki jih čisto zanesljivo poznaš za užitne. S seboj imej košaro ali trdo, odprto škatljo, ki se lahko dene v nahrbtnik. Gobe se ne smejo mečkati in ogreti.

Najbolje je, ako se nabrane gobe doma takoj osnažijo in pripravijo za jed, sicer pa se naj razložijo vsakebi na hladnem in zračnem prostoru do prihodnjega dne. Gobe vsebujejo približno 90 odstotkov vode in se zato prav lahko kvarijo. Voda, ki so se gobe v njej kuhale, naj se ne odlije, ker so v njej najlažje razkrojive redilne snovi.

Gobe so težko prebavljive, zato jih moramo za vsako pripravo dobro sesekljati, najbolje s strojem za drobljenje mesa. Razen tega se morajo gobe jedi dobro prežvečiti. Za večerjo večje množine gobje jedi niso priporočljive. Ako ne vpoštevamo teh pravil, lahko nastanejo težave pri prebavi, kar pa ni v zvezi z zastrupljenjem. Pozor tudi pred uživanjem sirovih gob (v solati)!

Največ zastrupljenj zakrivi strupeni kukmak ali krompirjevka, ki jo le površni nabiralec zamenja za užitnim kukmakom (šampijonom) in z zeleno ali zelenkasto golobico. Že žlička strupene krompirjeveke lahko povzroči smrt. Dobre slike nevarne strupenjače bi morale imeti vse šole in vse železniške postaje, kakor je to v Nemčiji. Pri najmanjših znakih zastrupljenja je treba takoj poskrbeti za temeljito izpraznitev želodca in črev s sredstvi za bljuvanje in odvajanje. Cimpelj je tudi treba poklicati zdravnika. Najboljše sredstvo v boju zoper zastrupljenja z gobami je pojasnjevanja v šolah, v časopisju in radiu, nadalje z izobešanjem svarilnih slik na trgih, v čakalnicah zdravnikov, lekarnah in v šolah, posebno še v gospodinjstvih zavodih. Predvsem pa je seveda treba, da se vrši na živilskih trgih strogo nadzorstvo.

Bibliofilska knjižna tombola v korist ZP

Razpis dobitek — Napoved žrebanja

Zimska pomoč vabi vse prebivalstvo, da se udeleži v največjem številu bibliofilske knjižne tombole v korist Zimske pomoči. Ker bomo izdali vse knjige bibliofilske knjižne tombole deloma v novem tisku, deloma popolnoma na novo, deloma nalašč za to priložnost opremljene, bodo knjige prav gotovo posebne vrednosti. Tombolske karte za bibliofilsko knjižno tombolo bodo veljale po 100 lir. — Vsakdo, kdor kupi bibliofilsko tombolsko karto, dobi bibliofilsko izdano pesnitev Sev. Šalija »Spev moji zemlji« v opremi. Bibliofilska knjižna tombola bo imela dobitke:

a) 250 dvojki. Vsaka dvojka dobi naslednje knjige:

1. J. Jurčič: Cvet in sad. Roman. Ob stoletnici pisateljevega rojstva priredil prof. Fr. Jesenovec, z uvodom B. Borka in ilustracijami akad. slikarja prof. S. Šantla. V večjem formatu in na boljšem papirju kot ljudska izdaja.

2. S. Gregorčič: Oljki. Pesnitev. Za stoletnico pesnikovega rojstva ilustriral G. Birolle. Uvod napisal dr. Joža Lovrenčič. V večjem formatu in na boljšem papirju kot ljudska izdaja.

3. I. Pregelj: Na vakance. Novela. Bibliofilska izdaja z ilustracijami akad. slikarja M. Preglja in z uvodom prof. B. Preglja, avtorjevih snov;

4. F. Balantič: Sonetni venec. Bibliofilska izdaja z lesorezi M. Tršarja in uvodom dr. Tineta Debeljaka.

5. Zbornik Zimske pomoči 1944. Bibliofilska izdaja prispevkov slovenskih pisateljev, pesnikov, publicistov in znanstvenikov.

b) 125 trojki. Dobitki: knjiga 1 do 5 in

6. Ivan Cankar, Podoba iz sanj. Bibliofilska izdaja.

c) 75 četverki. Dobitki: knjige 1 do 6 in

7. N. Velikonja: Otroci. Novela. Prirejena izdaja.

8. S. Jenko: Zbrani spisi. Prirejena izdaja.

9) 50 petoric. Dobitki knjige 1 do 8 in

8. Z. Simčič: Prebujenje. Izvirni roman. Prirejena izdaja.

10. M. Maleš: Cankarjeve risbe. Bibliofilska izdaja.

d) 25 tombol. Vsaka tombola dobi poleg knjig od 1 do 10 še posebne dodatne dobitke, in sicer:

1. Cankarjevi zbrani spisi, 2. Šantlove izvirne ilustracije za Jurčičev roman Cvet in sad, 3. Finžgarjevi zbrani spisi, 4. Pregljevi izbrani spisi,

5. Tavčarjevi zbrani spisi, 6. Originalne ilustracije Birolle za bibliofilsko izdajo Gregorčičeve ode Oljka, 7., 8., 9., 10. in 11. Originalni odtisi Debenjakovih bakrorezov k Dularjevemu romanu Krka umira, 12., 13., Debeljak Tine: Kitica Mickiewiczevih, Z izvirnimi ujedankami ak. slikarice Bare Remčeve, Tine Debeljak: Šopek Cankarjevih pisem. Bibliofilska izdaja, 14. in 15.

Zbrana dela Otona Županciča, 16. Zbirka Sloven-

čeve knjižnice, 17. Zbirka Naše knjige, 18. Zbirka Dobre knjige, 19., 20., 21., 22. in 23. Stele: Slovenski lesorez z originalnimi podpisi živčnih umetnikov, 24. Zbirka knjig: M. Kos. Zgodovina slovenskega naroda. F. Grivec: Knez Kocelj Ložar, Vodnik: Sodobna slov. lirika, 25. Reymont: Kmetje, 4 knjige. D. Debeljak: Reymontovi Kmetje v luči književne kritike.

Katero dodatno tombolo bo dobil posamezni dobitnik, bo odločil žreb.

Številke knjižne tombole bomo žrebali po naslednjem redu:

30. julija, v nedeljo, prve številke za dvojke; 2. avgusta, v četrtek, naslednje številke za trojke;

6. avgusta, v nedeljo, nadaljnje številke za četverke;

10. avgusta, v četrtek, vse številke, ki so potrebne za doseg dobitka petorice;

od 11. do 15. avgusta bomo objavili nadaljnje številke, katere so potrebne za tombolo, ki bo razglašena v torek 15. avgusta.

Lastnik tombolske karte, ki je zadel kak dobitek, na primer dvojko, ne sme dalje igrati, temveč mora svoj dobitek takoj v naslednjih dneh po izžrebanju dvojke dvigniti v pisarni Zimske pomoči. To velja tudi za trojke itd. Vodstvo tombole bo vestno beležilo, katere tablice so zadele posamezne dobitke. Dobitkov je točno toliko, kolikor je razpisanih in kolikor bo zadetih posameznih dvojki, trojki, četvorki, petorici in tombol. Nedvignjeni dobitki bodo čakali lastnika do 20. septembra t. l. ali točno mesec dni po dnevu, ko bodo izžrebane tombole. Zato naj bodo tudi udeleženci tombole izven Ljubljane brez vseh skrbi, da ne bi dobili svojega dobitka, če bo zadet.

Vsi dobitniki tombole bodo poklicani v nedeljo, 20. avgusta t. l., ob 10. uri dopoldne v mestno posvetovalnico, da bodo žrebali, katera zbirka knjig jim pripade poleg onih, ki so določene za tombolo. Knjige jim bodo po žrebanju izročene. Zunanji dobitniki tombol morejo pooblastiti kakega ljubljanskega znanca, da žreba zanje, če ne bo žrebal zanje član pisarne Zimske pomoči in jim bo zbirka knjig shranjena v pisarni.

Vodstvo tombole ima pravico, da dneve žrebanja preloži, če bodo razmere malo zavlekale natisk novih knjig.

Tombolske karte bomo prodajali na najrazličnejših mestih in pri posebej določenih prodajalcih. Na razpolago so tudi v pisarnah Zimske pomoči v Gradišču in v Ulici 3. maja.

Vsa nadaljnja pojasnila bomo objavili v naših dnevnikih.

V Ljubljani, dne 15. junija 1944.

Po pooblastilu prezidenta,
predsednik Zimske pomoči: Velikonja

PO SVETU

× **Ogromni dobički — zaradi invazije.** »Angleški bogataši delajo iz invazije velikanski trgovski poseli«, pravi neko nevtrarno poročilo o velikem naraščanju tečajev na newyorški in na čikaški borzi. Po poročilih iz Londona je to naraščanje doseglo prejšnji tork svoj višek. Na newyorški borzi so se odigrali dogodki, ki jih že leta ne pomnijo. Borzifancev se je polastila prava polovna mrzlica. Okrog 2 milijona delnic je v enem dnevu izmenjalo lastnika. Papirji vseh važnejših industrij so šli neprestano v višino. Razni ljudje so napravili ogromne dobičke.

× **Angleške umetnine potujejo v Združene države.** V angleških krogih raste skrb zaradi vedno večjega odhajanja angleških umetniških predmetov v Združene države. Leta 1942. so prodali tjakaj za 83.000 funtov sterlingov umetnin. V spodnji zbornici so že predlagali izdajo posebnega zakona za ureditev tega izvoza, ki naj zaščiti popolno razprodajo Anglije. Nadalje so predlagali, naj bi vlada dala na razpolago vsako leto milijon funtov, ki bi omogočili raznim umetniškim zbirkam in organizacijam, da nakupijo umetnine, ki so v zasebni lasti.

× **V angleški armadi kaznujejo še vedno s pretepavanjem.** Zanimivo za morale angleške vojske je dejstvo, da morajo poročati londonski časopisi o stalnem pretepavanju vojakov, čeprav je bila ta kazen že davno odpravljena. Tako je javil dnevnik »Daily Mail« te dni, da sta bila dva vojaka v starosti 24 let v Leicesteru obsojena zaradi nesporazuma z nekim ameriškim kaplarjem obsojena z bičanjem. Angleška armada je pač edina armada na svetu, ki ne more obstojati brez kaznovanja s pretepavanjem.

× **Ponovni strahovalni napadi na srbska mesta.** Srbsko časopisje z ogorčenjem poroča o ponovnih strahovalnih napadih angloameriškega letalstva na srbski mesti Smederevo in Niš. Beograjski dnevnik »Novo Vreme« zavrača trditve angleške agencije Reuter, češ da so bili v Smederevu bombardirani vojaški cilji. Kakor poročajo očitno, so bili takozvani vojaški cilji tudi to pot izključno le srbske glave. Ko je zadela mesto Smederevo leta 1941. velika eksplozijska katastrofa, so angleške radijske postaje objokovale v srbskem jeziku Smederevo ter ga imenovali mučeniško mesto. Danes pa so izpremenili zračni gangsterji mesto, ki se je v triletnem napornem delu komaj znova malo popravilo, v prah in pekel. Tako se zahvaljujejo Anglični vsem onim, ki so jih nekoč hvalili ali občudovali. List podčrtava pri tem nemške mere, ki so bile storjene za zopetno postavitev porušenega mesta. List zaključuje: »Kakšna ironija — zavezniki in prijatelji nas uničujejo, okupator nas pa rešuje!«

× **Moskva zahteva delovne sužnje.** Italijanski komunist Togliatti, ki je kot minister brez listnice član Bonomijske vlade, je izjavil v svojem govoru v Rimu, da Sovjetska zveza ne želi uvesti po vojni onega sistema finančnih reparacij, ki je že po letu 1918. popolnoma odpovedal. Na vsak način pa je nujno kaznovanje onih dežel, ki so vojno zakrivilo in med katere spada tudi Italija. Zaradi tega bo Sovjetska zveza vztrajala na zahtevi, da bo dobila »reparacije« v obliki delovnih sil. Močni oddelki mladih italijanskih delavcev morajo računati, da jih bodo po vojni uporabili za obnovitvena dela v Sovjetski zvezi. V Moskvi menijo, da bodo za ta dela lahko dobili 250.000 italijanskih rodbin. Poleg tega nameravajo v Italiji uvesti posebno za delo v Sovjetski zvezi namenjeno enoletno delovno službo, ki jo bodo morali opravljati vsi Italijani in Italijanke.

× **Splošno pomanjkanje v Rimu.** Iz Milana poročajo: Neki italijanski časnikar, ki je pribežal iz Rima že po angloameriški zasedbi, pripoveduje, da se obnaša sovražnikova soldateska v Rimu izredno slabo. Časnikar je bil sam priča, ko so Marokanci v nekem rimskem predmestju ropali po trgovinah. Ker se je prebivalstvo upiralo temu nasilju, je prišlo do pretepov, pri katerih so Marokanci ustrelili mnogo meščanov ali pa jih težje ranili. Pri tem je omenbe vredno postopanje angloameriških zasedbenih oblasti, ki namreč niso kaznovali ropajočih Marokancev, temveč so za kazen proti upravičenemu odporu prebivalstva nasproti roparjem, zaprle vse moško prebivalstvo tega okraja, ter ga odvedle neznano kam. O sedanjih razmerah v Rimu poroča tudi tajnik bivšega gibraltarskega guvernerja, Mac Forlane. Po njegovem poročilu so angloameriške oblasti takoj zaplenile vse življenjske potreščine, ki so jih v Rimu pustili Nemci. Posledica tega je veliko pomanjkanje življenjskih potrebščin, kakršnega ni bilo nikdar v času nemške zasedbe. Iz poročila Maca Forlanea je razvidno, da hočejo Angloame-

ričani napraviti iz Rima zabavišče za svoje vojake. Posebno ameriški vojaki se prav dobro počutijo v Rimu ter izkoriščajo svojo denarno nadmoč s tem, da pokupijo vse, kar je možno. Zagrenjeno ugotavlja Mac Forlane, da dajo Američani čutiti svojim angleškim in francoskim tovarišem, da Amerika v glavnem finančno podpira to vojno. Američani se tudi v Rimu zelo zanimajo za spomine, ki jih brez izbire nakupujejo. Ker so imele nemške čete najstrožji nalog, da ne smejo odpeljati iz Rima nobenih umetniških predmetov, se nudijo sedaj angloameriškim vojakom v tem pogledu največje prilike v vsem italijanskem vojnem pohodu. Angloameriški vsiljivci se gotovo na vse moč prizadevajo, da bi odpeljali kolikor več umetniških predmetov, ki jih bodo izročili nato raznim židovskim trgovcem z umetninami v Angliji in Ameriki, da jih bodo ti lahko za drag denar prodali dalje bogataškim magnatom.

× **Boljševiški in angloameriški teror v rumunski luči.** Rumunski notranji minister general Popescu je govoril na nekem zborovanju delovne fronte v Temešvaru, pri čemer je omenil grozovitosti, ki jih počenjajo boljševiki na zasedenih ozemljih Rumunije. Oznail jih je kot grozne. Boljševiki izpreminjajo cerkve v javna stranišča, hleve ali skladišča. Intelektualce deportirajo v nepoznane kraje, vse delazmožne pa odvlečejo v notranjost Sovjetske Rusije, ne da bi mogli prizadeti pri tem rešiti svojo imovino. Neki begunec je pripeljal s seboj svojo malo hčerko, katero je zlorabila 6 boljševikov. Razen tega so boljševiki ustrelili njeno mater. K sovjetskim grozovitostim, je nadaljeval general, so se pridružile v zadnjem času grozovitosti zračnega strahovanja angloameričanov. Ti so napadali nevojaške cilje, bombardirali objekte, ki so brez vsake vojaške vrednosti, ter tudi s strojnimi obstreljevali številno prebivalstvo, kakor na primer v kraju Pi-testi na sejski dan. V manj kot 1 minuti je pri tem padlo 54 nedolžnih žrtev. Kolikšno je pa junaštvo angloameriških letalcev, se vidi iz tega, da so si ti letalci v neki bolnici v Bukarešti ob

priliki letalskega alarma potegnili odeje preko glave ter se poskrili pod postelje. General je omenil v zvezi s tem siljajno zadržanje rumunske letalske obrambe ter zadržanje rumunskega letalstva na vzhodnem bojišču. Rumunskim letalcem je uspelo, da so ujeli vodjo angleške poročevalske službe na vzhodnem bojišču, nekega angleškega polkovnika. Ob koncu je govoril minister o gospodarskem položaju Rumunije ter ga označil za izredno dobrega.

× **Slabo angleško kolonialno gospodarstvo v zapadni Afriki.** Po vesti angleškega dnevnika »Manchester Guardian« je poročal na nekem zborovanju v Londonu socialistični poslanec Creech-Jones o tem, kar je kot član vladne komisije nedavno videl in doživel v angleških zapadnoafriških kolonijah. Poslanec je izjavil, da sta ga v zapadni Afriki dve stvari naravnost pretresli. In sicer obupne razmere, v katerih žive domačini v Nigeriji, ob Zlati obali in v Sierra Leoni. Razmere so mnogo hujše, kakor pa si jih je bil poslanec sploh predstavljal. Celi rodovi domačinov so okuženi z različnimi boleznimi ter propadajo. Žive v umazanih kočah iz ilovice ter si še vedno, kakor v starih časih, s kopjem in sekuro iščejo hrano. Stalno so v strahu pred negotovo bodočnostjo. Nimajo ničesar drugega, kakor nekaj loncev. Življenje jim je stalno boj proti neusmiljenosti in revščini narave. Poleg tega pa je nanj naredila globok vtis številnost in zapletenost zapadnoafriških zadev. Ponekod so domačini naravnost vihravo zahtevali modernizacijo njihovega življenja, dočim so drugod proti novostim zelo nezaupljivi. V Nigeriji, ki šteje 22 milijonov prebivalcev, znata čitati in pisati le dve odstotka. Krajevne industrije kažejo bedno sliko. Zlati slabe so razmere v rudnikih kositra. Upravičeno trdijo mnogi, da morajo tu domačini opravljati suženjska dela. V nekaterih tovarnah ni niti enega samega stroja in je še zelo malo orodja. Črna služijo dobesedno za vse kot prevožno sredstvo. Hiš zanje ni, da sploh ne govorimo o kakem zdravstvenem skrbstvu ali pa o urejeni prehrani.

Kolektivna pogodba za naše kmetijsko delavstvo

Na podlagi odobritve od strani pristojnega oblastva je stopila v veljavo z datumom dneva podpisa 23. XII. 1943. kolektivna pogodba za poljedelske delavce Ljubljanske pokrajine. Pogodba v celoti nadomešča bivši poselski red in so njena določila veljavna brez izjeme za vse delodajalce in delavce v poljedelstvu na področju pokrajine.

Pogodba določa med drugim, da morata delodajalec in stalni poljedelski delavec pred nastopom službe skleniti posebno službeno pogodbo v dveh izvodih. Obrazec pogodbe je predpisan s kolektivno pogodbo.

Delodajalec in stalni ali polstalni poljedelski delavec se lahko dogovorita, da ima v roku prvih 14 dni po nastopu službe vsaka pogodbeni stranka pravico odstopiti od pogodbe brez odpovednega roka.

Službeni odnos stalnih in polstalnih poljedelskih delavcev traja eno gospodarsko leto, ki je enako koledarskemu letu ter se obnavlja močje od leta do leta, če ga ena izmed pogodbenih strank ne odpove.

Odpoved se izvrši pismeno ali ustno in to za gospodarskega posla (hlapca ali dekle) najkasneje do 1. decembra, za druge stalne in polstalne poljedelske delavce pa najkasneje do 15. septembra.

Gospodarski posel, ki mu služba preneha brez njegove krivde in proti njegovi volji, ima pravico do odpravnine v znesku četrtnine letne plače v denarju, ako je službeno razmerje trajalo nepretrgano 10 let. Odpravnina narašča z vsakim nadaljnjim letom službe za pol zadnje mesečne plače, dokler se ne izenači z celoletno plačo.

Stalnim poljedelskim delavcem, ki so zaposleni nepretrgano celo leto, pripada po enem letu službe pri istem gospodarju letno plačan nerazdeljen dopust za dobo enega tedna.

V pogodbi so predvideni tudi predpisi za primer obolenja delavca ali nezgode, glede opoldanskega, nočnega, prazničnega in nedeljskega počitka ter urejevanja službenih odnosov dninarjev in naravnih dajatev.

S posebnim dodatkom, podpisanim med pristojnimi sindikalnimi združenji 10. III. 1944. so bile določene z veljavnostjo od 1. XII. 1943 nove zvišane draginske doklade za mesečne plače in sicer:

na mesečne plače:	doklada:
do lir 100.—	lir 100.—
od lir 101.— do lir 200.—	lir 70.—
od lir 201.— do lir 300.—	lir 60.—
nad lir 300.—	lir 40.—

Za dninarje so določene naslednje minimalne dneine:

za ženske dninarice	lir 20.—
za moške dninarje	lir 30.—

Poleg te plače morajo dobiti dninarji in dninarice pri delodajalcu celodnevno hrano. Če pa ne dobe hrane, se ta preračunava takole:

kosilo	lir 6.50
večerja	lir 4.—
zajtrk	lir 3.—
dve mali južini po	lir 3.—

Tako znaša minimalna plača brez hrane pri gospodarju dnevno za moškega dninarja lir 49.50, za žensko dninarico lir 39.50.

Minimalna mezda za vinčarje znaša dnevno lir 20.—, poleg dajatev, predpisanih z vinčarskim redom.

Na zadnji izplačilni dan pred Božičem se izplača vsem stalnim poljedelskim delavcem za božično nagrado plača za 1 teden. Pri delavcih, ki prejemaajo mezdo dnevno, se nagrada izračuna tako, da se dnevna mezda pomnoži s 6, pri delojemalcih z mesečno plačo pa se deli ista s 4.

V kolikor pa imajo delojemalci, zaposleni v poljedelstvu, boljše urejene delovne pogoje in višje plače, kakor so določene s kolektivno pogodbo in dodatkom, morajo ti boljši pogoji in višje plače za delavce ostati še nadalje v veljavi in jih delodajalci ne smejo spreminjati.

Kolektivna pogodba in dodatek bosta izšla v tisku v obliki žepne brošure in tako se bodo z njimi lahko podrobno seznanili vsi prizadeti gospodarski in delojemalski krogi.

KUPUJEMO

vse vrste zdravilnih in dišavnih zelišč, jagod, povrtnine in zelenjave, gobe in sadje po najvišjih cenah.

„ALPA“

LJUBLJANA,

VIDOVANSKA CESTA ŠTEV. 18

SMEŠNICE

NAJBOLJŠI KROJAC

V neki ulici so stanovali štirje krojači, ki so jih ljudje šaljivo imenovali: Mak, Mek, Mok in Muk. Konkurenca je bila huda in vsak izmed štirih mojstrov je hotel biti prvi. Nekoč je Mak nabli na svoja vrata tablo, na kateri je bilo napisano:

»Mak, najboljši krojač v vsem mestu.«

To je dobro vplivalo na ljudi. Pridno so mu nosili svoje obleke in plašče v popravilo in dela mu ni nikoli zmanjkalo. Ostali trije krojači so se kar davili od zavisti. Mek se je prvi zavedel in je obesil na svoja vrata veliko tablo z napisom:

»Mek, najboljši krojač v vsej deželi.«

Odslej je imel največ naročnikov in ljudje so se včasih trli pred njegovo delavnico. Ostala dva krojača sta besnela od nevoščljivosti. Tedaj je Mok obesil na svoja vrata veliko kroglo, na kateri je bilo napisano:

»Mok, najboljši krojač na svetu.«

Ubogi Muk ni vedel, kaj bi napravil. Premisljeval je, kaj naj stori. Naposled je obesil na svoja vrata desko z napisom:

»Muk, najboljši krojač v tej ulici.«

Ko so meščani zagledali ta napis, so se od srca smejali in vsak si je odslej rač dal pri Muku krojiti obleko.

MOČ VOLJE

»Ne razumem, kako more človek kaditi cigareto za cigareto...«

»Ah, to je samo moč volje, moč volje!«

SOSEDJE

K Matildi je prišel neki mož.

»Jaz sem ugleševalec klavirjev,« je dejal.

»Saj nisem naročila nobenega ugleševalca klavirjev!«

»Vem,« je pokimal mož, »naročili pa so po vaši sosedil, gospodičnala!«

V BAZARJU

S samozavestnim korakom je stopil neki možak v bar, kjer je vse po litri, in glasno vprašal:

»Kje je tu oddelek za klavirje?«

ZAKONSKA

»Kaj je snoči rekla tvoj žena, ko si prišel tako pozno domov?«

»Ne vem; veš, kadar mi daje zausnice, ne razumem njenih besed.«

ZVEZDE

»Ali je tista zvezda na zapadu Mars?«

»Ne, ljubica, to je Venera!«

»Čudno, Janko, da jo na tako razdaljo spoznaš...«

ZAKONSKA

»Veš, ljubi možiček, brezpogojno boš moral še kaj priložiti h gospodinjstvu!«

»Seveda, vse svoje nezašite nogavice...«

PRI ZDRAVNIKU

— Gospa, ali se vaš mož pritožuje, da ga muči žej?

— Saj to je tisto, gospod doktor, da se ne pritožuje, temveč, da se žeje veseli.

KANARČEK NI BIL CENEJŠI

— Slišal sem, da si se poročil.

— Res je, Riko.

— Kakšno ženo si poročil: ali zna šivati?

— Ne.

— Zna kuhati?

— Ne.

— Torej, Maks, povej mi, kaj pa sploh zna?

— Zelo lepo poje.

— Ah, za ta namen bi bil pa kanarček cenejši.

ČASTNA ZADEVA

»Kako ste mogli preloniti častno besedo, ki ste mi jo dali?«

»Na žalost je nisem mogel držati, pripravljen sem pa, da vam dam drugo.«

NESPORAZUM

»Zdravnik Bertoncelj mi je danes priznal svojo ljubezen, mama!«

»Ali ima prakso?«

»Seveda, mama! Napravil je to tako mično!«

DOKAZ

»Povejte, gospod doktor, ali je res, da ljudje majhne postavbe dalj čase živijo nego ljudje velike postavbe?«

»Res je.«

»Ali ima ta trditev kakšne opore?«

»Da, Gollat je umrl prej nego David.«

NIKDO NI POPOLN

— Oprostite, zadnjič sem vam v prepiru dejal, da ste popoln bebec!

— Aha, se mi je zdelo! Torej jemijete besedo nazaj?

— Ne, ne, nesporazum. Hotel sem vam samo povedati, da nihče na svetu ni popoln!

SODOBNO

— Milostljiva, ti čeviji so iz ponarejenega usnja. Torej, to ni pravo usnje, pač pa nekaj boljšega. To je pristna potvorba usnja, skoraj lepenka vrste pivnika. Lahko se zanesete, to so zelo lahki čeviji, ekonomični, poceni in zdravi, ker zanesljivo vpajajo vsakršno potenje nog!

IZ GLEDALISCA

— V tej sceni vam bolničarka prinese sveže jajce. Toda zapomnite si, da ga ne smete pojesti. Zjutraj sem ga s težavo kupil za mojo bolno ženo in če ga pojedete, na licu mesta razveljavim našo pogodbo in vam odtegnem polovico honorarja!

PRI IZPITU

Profesor: — Kaj mi veste povedati o Juliju Cezarju?

Dijak: — Imam najboljšo mnenje o njem, gospod profesor!

TATOV

— Je res, da so včeraj tatovi opleniili tvojo poletno hišico?

— Da, ukradli so mi varnostno ključavnico, alarmni zvonec in zavarovalno polico!

VEDNO DOMA

— Za božjo voljo, kadar vas najdem doma, ste vedno brez denarja!

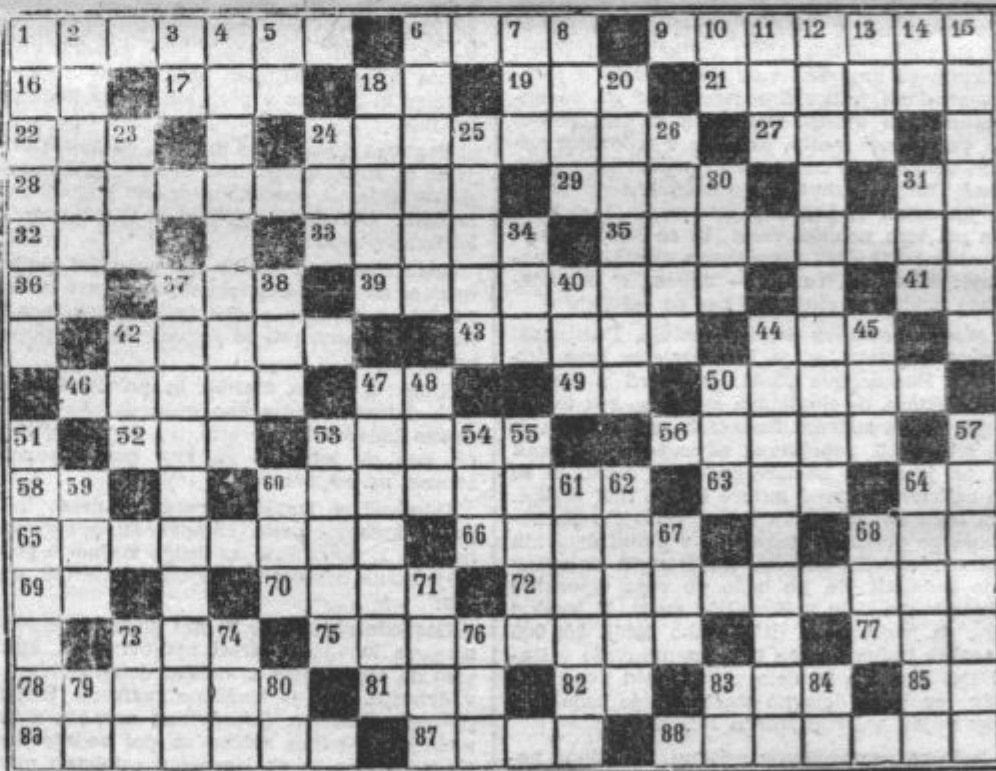
— Kaj mislite, da bi sedel doma, če bi imel kaj pod palcem?

Križanka št. 25

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. umetno gnojilo, 6. morska riba, 9. ne uporabne za izdelovanje žganja, 16. arabaki žrebec, 17. uspeh v nogometni igri, 18. v cmoku, 19. azvilo, 21. preprost, nesestavljen, 22. svojini zaimek, 24. enolično, dolgočasno, 27. predplačilo, 28. živi na račun svojega prejšnjega dela, 29. reka na meji med Koroško in štajersko, 31. vrsta žita, 32. ocena, urejenost, 33. indijanski plemenski znak, 35. napravi, 36. znak za kemično prvine, 37. poželenje, 39. značilnosti cerkvenih stavb bližnjega vzhoda, 41. ploskovna mera, 42. kraški pojav, 43. dragi kamen, 44. sorodnik, 46. notranji telesni organ, 47. znak za kemično prvine, 49. oblika pomožnega glagola, 50. silen, težko premagljiv, 52. oče, 53. okov, jarem, 56. reka v Franciji, 58. italijanski spolnik, 60. dednost duševnih in telesnih lastnosti, 63. svetloba, 64. podredni veznik, 65. faktični posestnik nekega tujega državnega ozemlja, 66. reka v Turkestanu, 68. grški pastirski bog, 69. podredni veznik, 70. mesto v Rumuniji, 72. zglediti, izenačiti površino, 73. beograjski nogometni klub, 75. redko moško ime, 77. padavina, 78. pravoslavni menih, 81. naziv, označba, 82. v situ, 83. slovenski pisatelj, 85. kazalni zaimek (množina), 86. južni rt Prednje Indije, 87. krivoverec, ki ga je obsodil cerkveni zbor v Niceji 1325, 88. pričakovan, povabljen, poklican.

Navpično: 1. pripadnik japonskega fevdalnega plemstva, 2. je izgubil ostrino, smisel za kakšne dogodke, 3. vas pri Ljubljani, 4. hebast, ne posebno bistra, 5. španski spolnik, 6. pesmi, 7. poziv k miru, 8. snovni delec, 10. kvartaški izraz, 11. osebni zaimek, 12. pomočnik ženskam na »poti v Rim«, 13. žensko ime, 14. nikalna oblika pomožnega glagola, 15. stojalo s policami, 18. pojem iz algebre, 20. utihniti, 23. kemična prvine, zdravilo, 24. lučaj, 25. recenzija, vrednotenje, 26. iztisniti vodo, 30. veznik, 31. kemična spojina iz kisika in železa, 34. gozdna rastlina, 37. spada med najbolj razširjene knjige na svetu, 38. mesteca v Poadižju, 40. otok v Jadranskem morju, 42. časovna enota, 44. izdelovalec brezalkoholne pijače, 45. reka v Angliji, 47. naprave, pristroj, 48. zasledovanje, gonjenje, 50. je družinski poglavar, 51. del ylice, 53. tovarna v Ljubljani, 54. šivalna potrebščina, 55. nekdanji španski državni poglavar, 57. skromen, nezahteven,

59. reka v Rusiji (množ.), 60. glej 52 vodoravno, 61. prebivališče grških bogov, 62. pripadnik afriškega zamorskega plemena, 64. stranice v trikotniku, 67. oblika glagola, ki pomeni opravljanje poljskega dela, 68. reka v Italiji, 71. gospa, 73. glas, ki posnema pok, 74. oziromal zaimek, 76. pritok Varte, 79. začetek gorovja, 80. glej 14. navpično, 83. italijanski spolnik, 84. medmet.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 24

Vodoravno: 1. doma, 4. stotnik, 10. vinotok, 16. ete, 17. stik, 18. uvodi, 20. ameba, 21. ženitovanje, 24. Erivan, 26. pikolo, 27. jarek, 29. naroki, 32. hotel, 33. tat, 35. lira, 36. klin, 38. tičnice, 42. od, 44. zz, 46. la, 47. ave, 49. Robert, 51. opazen, 54. Ivo, 56. inat, 58. of, 59. ruda, 61.

Ana, 62. Atos, 64. rak, 66. rdečo, 68. av, 70. opoj, 72. likalnik, 74. dete, 76. no, 78. okopa, 80. Ate, 81. la, 82. eden, 83. obilo, 85. Emi, 86. Pan, 87. ne, 88. patos, 90. ure, 91. dr, 92. ep, 94. nit, 96. Ida, 97. turmalini, 99. zid, 101. čiki, 102. Irvadi, 103. kovač.

Navpično: 1. dež, 2. otep, 3. menihi, 4. stoleten, 5. Tivoli, 6. Oka, 7. nuja, 8. iver, 9. ko, 10. vir, 11. naval, 12. omarica, 14. ob, 15. kadi, 17. stot, 19. deka, 22. ikona, 23. njeno, 25. in, 28. eter, 30. kazen, 31. okli, 34. to, 37. lava, 39. črtala, 40. Ibo, 41. cefrati, 43. Dodekanez, 45. znamenit, 48. visokost, 50. tren, 52. pa, 53. zaveden, 55. Oto, 57. ar, 60. učila, 63. opolo, 65. ki, 67. die, 68. Aden, 69. snopič, 71. jo, 73. kamela, 75. te, 77. obadi, 79. pa, 84. itak, 85. erar, 86. prid, 89. ius, 90. umi, 91. dna, 93. pik, 95. Ita, 98. iv, 100. do.